

ผลงานเชิงวิเคราะห์ เรื่อง สภาพปัญหาในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

**โดย นายสุรพงศ์ ปิตลา
นิติกรปฏิบัติการ กองกฎหมาย
สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น**

ผลงานเชิงวิเคราะห์
เรื่อง สภาพปัญหาในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ
ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

โดย

นายสุรพงศ์ ปัตลา
นิติกรปฏิบัติการ
กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำนำ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศ มีพันธกิจสำคัญในการให้การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์ และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอนวิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยี และการบริการวิชาการ จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งเครื่องมือที่เป็นจุดเริ่มต้นและวางกรอบทิศทางของความร่วมมือส่วนใหญ่ คือ บันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ซึ่งมักถูกมองว่าเป็นเพียงข้อตกลงเบื้องต้นที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การจัดทำบันทึกความเข้าใจทางวิชาการแม้จะดูเหมือนเป็นกระบวนการที่ไม่ซับซ้อน แต่ในทางปฏิบัติกลับแฝงไปด้วยปัญหาและความท้าทายหลายประการที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของความร่วมมือ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางกฎหมาย การบริหารจัดการ และการดำเนินงาน เช่น ลงนามแล้วไม่เกิดการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม ความไม่ชัดเจนของแนวทางความร่วมมือและเป้าหมายความร่วมมือ รวมถึงความคาดหวังที่ไม่ตรงกันระหว่างคู่ความร่วมมือ ตลอดจนการขาดกลไกการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความสูญเสียเปล่าของทรัพยากรของแต่ละฝ่าย แต่ยังอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างคู่ความร่วมมือได้

ผลงานเชิงวิเคราะห์ เรื่อง สภาพปัญหาในการจัดทำบันทึกความเข้าใจของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ปัญหาที่พบบ่อย ตลอดจนข้อควรระวังและข้อเสนอแนะปฏิบัติที่ดีในการจัดทำบันทึกความเข้าใจของมหาวิทยาลัย โดยเป็นการวิเคราะห์จากประสบการณ์การทำงานของผู้เขียนตลอดระยะสิบปีที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบความถูกต้องของบันทึกความเข้าใจ โดยมุ่งหวังว่าผลงานเชิงวิเคราะห์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร ในการยกระดับกระบวนการจัดทำบันทึกความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับกฎหมายทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และนำไปสู่ความร่วมมือที่เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

ขอขอบพระคุณนางณัฐสมล ธนกุลรังสฤษฎ์ รองอธิการบดีฝ่ายกฎหมายและสื่อสารองค์กร
นางละอองดาว สมดีวีระเดช ผู้อำนวยการกองกฎหมาย นางสาวอุ๋นเรือน มงคลชัย อดีตผู้อำนวยการกองการ
เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และนางพัชรวิวรรณ ตีธฐาพรเจริญ ที่ให้คำปรึกษาและตรวจสอบรายละเอียด
ผลงานเชิงวิเคราะห์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานเชิงวิเคราะห์ฉบับนี้จะสามารถ
ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำบันทึกความเข้าใจของมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด
ต่อไป

สุรพงศ์ ปัตลา

นิติกรปฏิบัติการ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ความหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ความหมายของบันทึกความเข้าใจ	5
2.2 กฎหมายภายในมหาวิทยาลัย	10
2.3 กฎหมายภายนอกมหาวิทยาลัย	12
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	15
3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	15
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	15
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	16
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	16
3.5 วิธีการนำเสนอผลการศึกษา	16
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิเคราะห์	18
4.1 ปัญหาด้านสถานะทางกฎหมาย	18
4.2 ปัญหาด้านวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงาน	40
4.3 ปัญหาด้านการนำบันทึกความเข้าใจไปปฏิบัติ	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	59
5.1 บทสรุปผลการศึกษา	59
5.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหา	61
 บรรณานุกรม	 63
ภาคผนวก	65
ประวัติผู้จัดทำ	74

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดทำความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่ร่วมทำความร่วมมือ ซึ่งบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU เป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนในการริเริ่มความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ซึ่งบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU มักถูกใช้เป็นเอกสารเพื่อแสดงเจตนารมณ์เบื้องต้นและวางกรอบความร่วมมือในการจะร่วมมือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก่อนที่จะมีการจัดทำสัญญาที่มีผลผูกพันอย่างเป็นทางการต่อไป อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ บันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU จะถูกร่างและจัดทำขึ้นด้วยรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย โดยเฉพาะการทำความร่วมมือทางวิชาการในด้านต่างๆ ซึ่งแตกต่างจากการทำสัญญาทางธุรกิจอย่างสิ้นเชิง ทำให้สถานะทางกฎหมายไม่ชัดเจน และด้วยคุณลักษณะเด่นในด้านความยืดหยุ่น และมีขั้นตอนการจัดทำที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน และที่สำคัญคือสถานะที่โดยทั่วไปที่มักถูกเข้าใจว่า “ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย” ทำให้บันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU กลายเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการเริ่มต้นเจรจา ช่วยให้แต่ละฝ่ายสามารถสำรวจความเป็นไปได้ของความร่วมมือ ประเมินศักยภาพของคู่ความร่วมมือ และวางแผนการดำเนินงานร่วมกันได้ โดยไม่ต้องแบกรับภาระผูกพันตั้งแต่แรก อย่างไรก็ตามการที่สถานะทางกฎหมายของบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU ไม่มีความชัดเจน อาจทำให้ในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ มีข้อกำหนดที่ก่อให้เกิดภาระผูกพันบางส่วนโดยไม่เจตนา หรือก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งด้านกฎหมาย การเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และทรัพย์สินทางปัญญาได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาการจัดทำบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU ด้วยความละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่ขั้นตอนการยกร่าง การกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตการดำเนินการ อำนาจและหน้าที่ของคู่ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ระหว่างคู่ความร่วมมือ เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจมีกำกับดูแลจากหน่วยงานต่างๆ ภายนอกมหาวิทยาลัยที่เข้มงวดยิ่งขึ้น เช่น กรอบธรรมาภิบาล การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มาตรการด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการตรวจสอบจากหน่วยงานรัฐอื่นๆ ตามอำนาจหน้าที่ ยิ่งทำให้การจัดทำบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU ต้องระมัดระวังในการจัดทำ ทั้งในเชิงเนื้อหาและรายละเอียดของการดำเนินงาน ขั้นตอนอนุมัติ ผู้มีอำนาจลงนาม และการติดตามผลการดำเนินงานหลังการลงนาม

จากความหลากหลายของรูปแบบและวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจด้านต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดทำขึ้นได้ก่อให้เกิดสภาพปัญหา ดังนี้

(1) ปัญหาด้านสถานะทางกฎหมาย

ปัญหานี้เกิดจากความเข้าใจว่าบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU ไม่มีผลผูกพันใดๆ ตามกฎหมาย ทำให้หลายหน่วยงานหลายองค์กรเข้าใจว่าบันทึกความเข้าใจเป็นเพียงเอกสารที่แสดงถึงเจตนารมณ์ของทั้งสองฝ่ายที่จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ทำให้ละเลยในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำร่วมกันไว้ แต่ในบางครั้งข้อตกลงบางประการในบันทึกความเข้าใจ อาจเป็นการสร้างภาระผูกพันและอาจถูกตีความว่ามีเจตนาให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมาย และหากปรากฏว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น อาจนำไปสู่การฟ้องร้องดำเนินคดีได้

(2) ปัญหาด้านวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงาน

ปัญหานี้เกิดจากความไม่ชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงาน โดยบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU จำนวนมากจัดทำขึ้นโดยใช้ภาษาที่กว้างเกินไป ไม่กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนหรือกำหนดขอบเขตแนวทางความร่วมมือที่แน่นอน ทำให้เมื่อถึงเวลาต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในบันทึกความเข้าใจ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายไม่สามารถดำเนินการร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ตัวอย่างเช่น ขาดการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ ไม่ได้กำหนดให้ชัดเจนว่าแต่ละฝ่ายมีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง ใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน หรือใครเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือ ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อโต้แย้งในภายหลัง หรือการละเลยที่จะตกลงในประเด็นและเงื่อนไขสำคัญๆ เช่น การรักษาความลับ การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาระยะเวลาของบันทึกความเข้าใจ และการยกเลิกบันทึกความเข้าใจ เป็นต้น

(3) ปัญหาด้านการนำบันทึกความเข้าใจไปปฏิบัติ

ปัญหานี้เป็นปัญหาที่เกิดหลังจากการลงนามในบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU โดยบันทึกความเข้าใจบางฉบับมักถูกเก็บไว้โดยไม่มีการดำเนินการต่อ ซึ่งอาจจะมีสาเหตุจากการไม่ได้มอบหมายผู้รับผิดชอบหรือเจ้าภาพหลัก คู่ความร่วมมือมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ มีปรับเปลี่ยนโครงสร้างภายในองค์กร หรือไม่มีกลไกในการติดตามความคืบหน้าหรือผลการดำเนินงาน ทำให้เจตนารมณ์ที่ดีในการทำความร่วมมือไม่เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ในบางกรณีการจัดทำบันทึกความเข้าใจมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อต้องการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กรหรือใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์เท่านั้น โดยขาดความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติตาม ทำให้เสียทั้งเวลาและทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กองกฎหมายได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้ตรวจสอบร่างบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding: MOU ไม่น้อยกว่า 100 เรื่อง โดยมาจากทั้งฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย คณะหรือหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย รวมถึงบันทึกความเข้าใจที่หน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยได้จัดทำขึ้นโดยมีความประสงค์ในการทำข้อตกลงหรือความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น และพบว่าข้อตกลงหรือความร่วมมือที่จัดทำร่วมกันนั้น บางกรณีเป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น แต่ไม่เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการที่ไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการจัดทำความร่วมมือลักษณะต่างๆ หรือมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าการทำความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสามารถดำเนินการในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจทั้งหมด หรืออาจเกิดจากความสับสนในการจำแนกประเภทของข้อตกลงในลักษณะต่างๆ เช่น การจัดทำเอกสารไม่ได้มีการระบุชื่อประเภทของความร่วมมือไว้อย่างชัดเจน หรือแม้จะระบุชื่อว่าเป็น “บันทึกความเข้าใจ” แต่เนื้อหาและเจตนาของทั้งสองฝ่ายอาจมีลักษณะที่เข้าข่ายเป็นสัญญาและมีผลผูกพันได้ ซึ่งการตีความผิดพลาดไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ย่อมส่งผลโดยตรงต่อสิทธิและหน้าที่ของคู่ความร่วมมือ และความไม่เข้าใจนี้เองที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานตามความร่วมมือ ทำให้ความร่วมมือมีอุปสรรคหรือไม่ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของทุกฝ่ายได้ และหากมีการดำเนินงานตามความร่วมมือไปแล้วโดยไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย หลักเกณฑ์และวิธีการที่ถูกต้องแล้ว ย่อมส่งผลเสียหายตามมาในภายหลังจนไม่อาจแก้ไขได้ เช่น หากเป็นเจ้าหน้าที่อาจถูกร้องเรียนว่าจงใจไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หากเป็นผู้บริหารอาจมองได้ว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นต้น การทำความเข้าใจในรายละเอียดและผลลัพธ์ที่แตกต่างกันจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยขอนแก่นและผู้เกี่ยวข้อง

ดังนั้น ผลงานเชิงวิเคราะห์ เรื่อง สภาพปัญหาในการจัดทำบันทึกความเข้าใจของมหาวิทยาลัยขอนแก่นฉบับนี้ จึงมีประโยชน์สำหรับประกอบการจัดทำข้อตกลงหรือความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับหน่วยงานต่างๆ ให้ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปตามกฎหมาย สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 ลดปัญหาข้อพิพาทและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยขอนแก่นจากการดำเนินงานตามความร่วมมือทางวิชาการ และลดความเสี่ยงของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำหรือดำเนินการตามความร่วมมือทางวิชาการนั้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อศึกษาถึงความหมาย สาระสำคัญ ลักษณะเฉพาะของบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU)
- (2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (3) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงและข้อควรระวังที่สำคัญในการกำหนดเนื้อหาและสถานะทางกฎหมายของบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (4) เพื่อเสนอแนะแนวทางและข้อควรปฏิบัติ (Best Practices) แก่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกรณีบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ที่มีลักษณะเป็นความร่วมมือทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดทำร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ระหว่างปีพุทธศักราช 2565 - 2568 แต่ไม่ใช่บันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ตามความหมายของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเป็นการศึกษาถึงความหมายของบันทึกความเข้าใจตามคำอธิบายของหน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทย รวมถึงลักษณะเฉพาะของบันทึกความเข้าใจ ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดทำบันทึกความเข้าใจ ความเสี่ยงและข้อควรระวังที่สำคัญในการกำหนดเนื้อหาและสถานะทางกฎหมายของบันทึกความเข้าใจ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทำให้ทราบถึงความหมาย สาระสำคัญ ลักษณะเฉพาะของบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU)
- (2) ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (3) ทำให้ทราบถึงความเสี่ยงและข้อควรระวังที่สำคัญในการกำหนดเนื้อหาและสถานะทางกฎหมายของบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (4) ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยขอนแก่นรับทราบแนวทางและข้อควรปฏิบัติ (Best Practices) ในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

บทที่ 2

ความหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU)

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกรณีข้อตกลงที่มีลักษณะเป็นบันทึกความเข้าใจที่มีลักษณะเป็นความร่วมมือทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดทำร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยไม่ใช่บันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ตามความหมายของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้มีการให้ความหมายหรือคำนิยามของบันทึกความเข้าใจที่ชัดเจนแน่นอน เนื่องจากบันทึกความเข้าใจถือเป็นเพียงเครื่องมือในการกำหนดความสัมพันธ์ รูปแบบและเนื้อหาจึงยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ ไม่ใช่ประเภทของกฎหมายเหมือนอย่างเช่นสัญญาทางแพ่งหรือสัญญาทางปกครองที่มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามจากการค้นคว้าข้อมูลพบว่าได้มีการให้ความหมายหรือคำนิยามจากหน่วยงานต่างๆ ในประเทศไว้พอสมควร ดังนี้

สำนักกฎหมายและนิติการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ความหมายบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ว่า หมายถึงบันทึกความเข้าใจทางวิชาการ เป็นการแสดงเจตนา หรือความต้องการอันแน่วแน่ของคู่ตกลงทั้งสองฝ่าย โดยความร่วมมือเป็นไปตามความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในเอกสาร มีการวางแผนการทำกิจกรรมหรือโครงการในภาพกว้าง แต่จะไม่มีผลบังคับทางกฎหมายหากไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ระบุไว้ในเอกสาร ¹

กองกฎหมาย มหาวิทยาลัยนเรศวรได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจ ในเอกสารแนวทางการตรวจร่างบันทึกความเข้าใจทางวิชาการว่า บันทึกความเข้าใจทางวิชาการ (Memorandum of Understanding) เป็นการแสดงเจตนา หรือความต้องการอันแน่วแน่ของคู่ตกลงแต่ละฝ่าย โดยความร่วมมือเป็นไปตามความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในเอกสาร มีการวางแผนการทำกิจกรรมหรือโครงการในภาพกว้าง แต่จะไม่มีผลบังคับทางกฎหมายหากไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ระบุไว้ในเอกสาร ²

¹ สำนักกฎหมายและนิติการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2567). การตรวจร่างบันทึกข้อตกลง MOU/MOA. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://clla.chula.ac.th/Poptopic/Detail/PT13QjlyTjd6RjQyQmRnaFN5L01YRk5H>

² กองกฎหมาย มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2568). แนวทางการตรวจร่างบันทึกความเข้าใจทางวิชาการ. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://law.office.nu.ac.th/wp-content/uploads/2025/01/Law-nu-MOU.pdf>

คณพศ เพ็ญพุ่ม กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ว่า หมายถึงการจัดทำหนังสือโดยฝ่ายหนึ่งแสดงความสมัครใจจะปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด และตามเงื่อนไขที่ปรากฏในหนังสือนั้นกับอีกฝ่ายหนึ่ง โดยที่หนังสือนี้ไม่ถือว่าเป็นสัญญาผูกมัด แต่แสดงความต้องการอันแน่วแน่ของผู้ลงนามว่าจะปฏิบัติดังที่ได้ระบุไว้ และอีกฝ่ายหนึ่งก็มีความเข้าใจอย่างเดียวกัน เช่น มหาวิทยาลัยมหิดลทำบันทึกความเข้าใจกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ เพื่อความร่วมมือทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา เป็นต้น หากฝ่ายใดมิได้ปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจดังกล่าว อีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่สามารถฟ้องร้องในทางคดีได้

... 3

มหาวิทยาลัยพายัพได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจในประกาศสภามหาวิทยาลัยพายัพ เรื่อง แนวทางปฏิบัติ/การบริหารจัดการ การจัดทำความร่วมมือทางวิชาการ หรือความร่วมมืออื่น (MOU/MOA Management) ของมหาวิทยาลัยพายัพ ประกาศ ณ วันที่ 19 กันยายน 2565 ว่า MOU บันทึกข้อตกลงความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) เป็นความต้องการอันแน่วแน่ของทั้งสองฝ่ายที่จะทำความร่วมมือกัน โดยเต็มใจปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุ มีการวางแผนทำกิจกรรมร่วมกันในภาพกว้าง ไม่มีข้อบังคับทางกฎหมาย หากไม่ปฏิบัติตาม หรือไม่ประสงค์ให้มีผล หรือข้อผูกพันใดๆ ตามกฎหมาย ซึ่งต้องระบุไว้โดยชัดเจนในบันทึกข้อตกลงความเข้าใจ (MOU) ดังกล่าว 4

³ คณพศ เพ็ญพุ่ม. มุมกฎหมาย กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (ม.ป.ป.). MOU และ MOA สองคำที่ใช้สับสน. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://science.mahidol.ac.th/IC/info/MOU-MOA.pdf>

⁴ มหาวิทยาลัยพายัพ. (2565). ประกาศสภามหาวิทยาลัยพายัพ เรื่อง แนวทางปฏิบัติ/การบริหารจัดการ การจัดทำความร่วมมือทางวิชาการ หรือความร่วมมืออื่น (MOU/MOA Management) ของมหาวิทยาลัยพายัพ ประกาศ ณ วันที่ 19 กันยายน 2565. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก https://legal.payap.ac.th/home/uploads/userfiles/32_.pdf

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจไว้ในคู่มือการจัดทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ MOA ว่า MOU บันทึกข้อตกลงความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) เป็นความต้องการ อันแน่วแน่ของทั้งสองฝ่ายที่จะทำความร่วมมือกัน โดยเต็มใจปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุ มีการวางแผน ทำกิจกรรมร่วมกันในภาพกว้าง ไม่มีข้อบังคับทางกฎหมาย หากไม่ปฏิบัติตาม⁵

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจไว้ในแนวปฏิบัติในการจัดทำความตกลงร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับ สถาบันการศึกษา/หน่วยงานภายในและต่างประเทศ ว่า MoU (Memorandum of Understanding) บันทึกความเข้าใจ (ในทางปฏิบัติระหว่างประเทศถือเป็นสนธิสัญญาชนิดหนึ่ง : กระทรวงการต่างประเทศ) ทั้งนี้ MoU ถือเป็นหนังสือที่ฝ่ายหนึ่งแสดงความสมัครใจจะปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด และตามเงื่อนไขที่ปรากฏในหนังสือบันทึกข้อตกลงนั้นกับอีกฝ่ายหนึ่ง โดยที่หนังสือนี้ไม่ถือว่าเป็นสัญญาผูกมัด แต่แสดงความต้องการอันแน่วแน่ของผู้ลงนามว่าจะปฏิบัติดังที่ได้ระบุไว้⁶

⁵ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (ม.ป.ป.). คู่มือการจัดทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ MOA. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก https://secretary-science.mju.ac.th/goverment/25570522101243_science_secretary/Doc_25661002155615_182696.pdf

⁶ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2562). แนวปฏิบัติในการจัดทำความตกลงร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับ สถาบันการศึกษา/หน่วยงานภายในและต่างประเทศ. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก https://iroffice.msu.ac.th/th/files/mou/2562/mou_2562_f11.pdf

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจไว้ในแนวปฏิบัติการจัดทำความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาต่างประเทศ ว่า 1. Memorandum of Understanding : MOU หมายถึง บันทึกความเข้าใจ เป็นรูปแบบการจัดทำหนังสือที่แสดงความประสงค์หรือแสดงความสมัครใจของบุคคลหรือนิติบุคคลสองฝ่ายหรือมากกว่านั้นเพื่อทำความร่วมมือกันภายใต้ขอบเขตที่จำกัด โดยจะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้ระบุ ตลอดจนมีการวางแผน การทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่มีลักษณะเป็นการถาวร ไม่มีความยุ่งยาก โดยไม่ถือว่าเป็นสัญญาผูกมัดใดๆ (non-legally binding agreement) หากฝ่ายใดมิได้ปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจดังกล่าว อีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่สามารถฟ้องร้องในทางคดีได้⁷

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจไว้ในคู่มือการจัดทำและการตรวจสอบสัญญา ว่า “บันทึกความเข้าใจ” หรือ Memorandum of Understanding (MOU) หมายถึง เอกสารที่บันทึกรายละเอียด ซึ่งคู่สัญญาแสดงความสมัครใจจะทำความร่วมมือตามรายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารนั้น และคู่สัญญาทุกฝ่ายได้รับทราบและเข้าใจรายละเอียดในเอกสารแล้ว ก่อนการลงนามร่วมกัน โดยที่เอกสารที่บันทึกรายละเอียดดังกล่าวนี้ไม่ถึงขั้นว่าให้เป็นการผูกมัดและมีผลบังคับในทางกฎหมายเมื่อคู่สัญญาได้มีการปฏิบัติตาม แต่เป็นเพียงเอกสารที่คู่สัญญาใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงความต้องการอันแน่วแน่ว่าจะปฏิบัติตามที่ได้ระบุไว้เท่านั้น จากความหมายดังกล่าวจึงอาจกล่าวได้โดยสรุปว่า ในกรณีที่มีการจัดทำสัญญาในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding (MOU) หากภายหลังปรากฏว่ามีฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจที่ได้มีการลงนามร่วมกัน อีกฝ่ายหนึ่งจะไม่สามารถดำเนินการฟ้องร้องในทางคดีได้ โดยปกติบันทึกความเข้าใจ หรือ Memorandum of Understanding (MOU) จะใช้สำหรับการทำความร่วมมือทางวิชาการที่มีการวางแผนทำกิจกรรมร่วมกันในภาพกว้าง เพื่อสานความสัมพันธ์ในการทำงานของหน่วยงาน เช่น การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา การแสดงเจตนาเป็นองค์กรโปร่งใส เป็นต้น⁸

⁷ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2566). แนวปฏิบัติการจัดทำความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาต่างประเทศ. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://inter.offpre.rmutp.ac.th/wp-content/uploads/2023/06/แนวการจัดทำ-MOU-MOA-.pdf>

⁸ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2562). คู่มือการจัดทำและการตรวจสอบสัญญา. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://law.kmutnb.ac.th/wp-content/uploads/2022/06/คู่มือการจัดทำและการตรวจสอบสัญญา.pdf>

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) ได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจไว้ในคู่มือการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือด้านวิชาการ กับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ว่า “MOU” หมายถึง Memorandum of Understanding หรือ บันทึกความเข้าใจทางวิชาการ เป็นรูปแบบการจัดทำหนังสือที่แสดงถึงความประสงค์ของบุคคลหรือนิติบุคคลสองฝ่ายหรือมากกว่านั้น ที่จะทำความร่วมมือกัน โดยเต็มใจที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุมีการวางแผน ทำกิจกรรมร่วมกันในภาพกว้าง โดยไม่ถือว่าเป็นสัญญาผูกมัดใดๆ (non-legally binding agreement) เนื่องจากไม่มีสภาพบังคับ หากไม่ปฏิบัติตาม เป็นเพียงการแสดงเจตนาที่แน่วแน่ของผู้ลงนามว่าจะปฏิบัติตามเนื้อหาที่ระบุไว้ใน MOU ซึ่งปกติใช้สำหรับความตกลงที่มีขอบเขตจำกัด หรือมิได้มีลักษณะเป็นการถาวร หรือใช้เป็นหลักฐานยืนยันถึงการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือด้านทรัพยากร องค์ความรู้ และบุคลากร ระหว่างหน่วยงาน⁹

องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจไว้ในคู่มือมาตรฐานการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างองค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์กับหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ ว่า MOU : Memorandum of Understanding หมายถึง “บันทึกความเข้าใจ” เป็นรูปแบบการจัดทำหนังสือที่แสดงถึงความประสงค์ของบุคคลหรือนิติบุคคลสองฝ่ายหรือมากกว่านั้นที่จะทำความร่วมมือกัน โดยเต็มใจที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุมีการวางแผน ทำกิจกรรมร่วมกันในภาพกว้าง โดยไม่ถือว่าเป็นสัญญาผูกมัดใดๆ (non-legally binding agreement) เนื่องจากไม่มีสภาพบังคับ หากไม่ปฏิบัติตาม เป็นเพียงการแสดงเจตนาที่แน่วแน่ของผู้ลงนามว่าจะปฏิบัติตามเนื้อหาที่ระบุไว้ใน MOU ซึ่งปกติใช้สำหรับความตกลงที่มีขอบเขตจำกัด หรือมิได้มีลักษณะเป็นการถาวร มักจะมีการเรียกชื่ออีกอย่างว่า “บันทึกความเข้าใจความร่วมมือ” เป็นหลักฐานยืนยันถึงการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือด้านทรัพยากรองค์ความรู้ และบุคลากร ระหว่างหน่วยงาน¹⁰

⁹ สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน). (2566). คู่มือการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือด้านวิชาการ กับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://backend.ha.or.th/fileupload/DOCUMENT/00173/d225f019-1cb3-4d7e-987d-b2ddf2410f0f.pdf>

¹⁰ องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). คู่มือมาตรฐานการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างองค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์กับหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก https://www.zoothailand.org/download/article/article_20210612122755.pdf

2.2 กฎหมายภายในมหาวิทยาลัย

1) พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558

มาตรา 5 บัญญัติว่า “ให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2541 เป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่นตามพระราชบัญญัตินี้ และเป็นนิติบุคคล

มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น”

มาตรา 7 บัญญัติว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาชั้นสูง มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม”

มาตรา 8 บัญญัติว่า “เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตามมาตรา 7 ให้มหาวิทยาลัยคำนึงถึง

- (1) ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
- (2) ความมีเสรีภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการ ควบคู่ไปกับคุณธรรมและจริยธรรม
- (3) มาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการอันเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
- (4) ความโปร่งใส ความถูกต้อง การตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบต่อรัฐและสังคม
- (5) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ
- (6) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย”

มาตรา 14 บัญญัติว่า “มหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่กระทำการต่าง ๆ ภายใต้วัดุดประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 7 อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึง

(1) ซื้อ ขาย จ้าง รับจ้าง สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยนและจำหน่าย หรือทำนิติกรรมใดๆ เพื่อประโยชน์แก่กิจการของมหาวิทยาลัย ตลอดจนถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง มีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือมีทรัพย์สินสิทธิต่างๆ ในทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยและจำหน่ายทรัพย์สินทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุดหนุนหรืออุทิศให้ การจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนอสังหาริมทรัพย์ของมหาวิทยาลัย ให้กระทำได้เฉพาะอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามมาตรา 17 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้จำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนได้

(2) ดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์กิจการโทรคมนาคมหรือเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการให้การศึกษาและบริการทางวิชาการ

(3) รับค่าธรรมเนียมค่าบำรุงค่าตอบแทนเบี้ยปรับและค่าบริการในการให้บริการภายใน
อำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยรวมทั้งทำความตกลงและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการนั้น

(4) กู้ยืมเงินและให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินถ้อยเข้าเป็น
หุ้นส่วนและลงทุนหรือร่วมลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่กิจการของมหาวิทยาลัย

การกู้ยืมเงินการให้กู้ยืมเงินการถือหุ้นการเข้าเป็นหุ้นส่วนการลงทุนหรือการร่วมลงทุนถ้า
เป็นจำนวนเงินเกินวงเงินที่รัฐมนตรีกำหนดต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อน

(5) ออกพันธบัตรเพื่อการลงทุนโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(6) กำหนดค่าตอบแทนหรือค่าตอบแทนพิเศษรวมทั้งสวัสดิการสิทธิประโยชน์และ
ประโยชน์อย่างอื่นให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับ
ของมหาวิทยาลัย

(7) จัดให้มีกองทุนเพื่อกิจการต่างๆตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยโดยการบริหาร
กองทุนให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

(8) ปกครองดูแลบำรุงรักษาจัดการใช้และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย
และที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ

(9) จัดตั้งหรือร่วมกับบุคคลอื่นในการจัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคลรวมตลอดถึงลงทุนหรือ
ร่วมลงทุนกับบุคคลหรือนิติบุคคลใดเพื่อดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับกิจการของมหาวิทยาลัยหรือ
นำผลการค้นคว้าวิจัยไปเผยแพร่หรือหาประโยชน์เพื่อเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัย”

2) ข้อบังคับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วย การร่วมลงทุนกับเอกชนหรือหน่วยงาน ภายนอก พ.ศ. 2564 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 4 กำหนดว่า “การร่วมลงทุนตามข้อบังคับนี้หมายรวมถึง การร่วมลงทุนกับเอกชน
หรือหน่วยงานภายนอก ทั้งที่ก่อให้เกิดนิติบุคคลใหม่ หรือไม่ก่อให้เกิดนิติบุคคลใหม่ ทั้งรูปแบบที่เป็นโครงการ
เฉพาะกิจ โครงการที่มีลักษณะถาวร หรือการตั้งบริษัท Holding การตั้งบริษัท รวมถึงธุรกิจเพื่อสังคม”

ข้อ 5 กำหนดว่า “การร่วมลงทุนภายใต้ข้อบังคับนี้ต้องเป็นไปเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ของ
การร่วมลงทุนระหว่างมหาวิทยาลัยกับเอกชนหรือหน่วยงานภายนอก ดังต่อไปนี้

(1) สอดคล้องกับนโยบายของสภามหาวิทยาลัย และแผนยุทธศาสตร์การบริหาร
มหาวิทยาลัย

(2) ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างมหาวิทยาลัยกับเอกชน หรือหน่วยงานภายนอก มีการ
จัดสรรความเสี่ยงและผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความสำเร็จของโครงการร่วมลงทุน
และความคุ้มค่าในการดำเนินโครงการร่วมลงทุน

(3) สอดคล้องกับการรักษาวินัยการเงินการคลัง

(4) ใช้ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และนวัตกรรมของคู่ความร่วมมือ และการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญระหว่างกัน

(5) โปร่งใสและตรวจสอบได้ในการจัดทำและดำเนินโครงการร่วมลงทุน รวมถึงกระบวนการตัดสินใจ ที่เกี่ยวข้อง”

3) ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ เพื่อการวิจัยและพัฒนา และเพื่อการให้บริการทางวิชาการ พ.ศ. 2563

ข้อ 3 กำหนดว่า “การให้บริการทางวิชาการ หมายความว่า การให้บริการทางวิชาการในขอบเขตสาขาที่จัดให้มีการเรียนการสอนที่มีความเชี่ยวชาญ หรือการให้บริการทางวิชาการจากผลการวิจัยหรือการจัดทำหลักสูตรและการบริการจัดฝึกอบรม รวมทั้งการให้บริการทางวิชาการด้านอื่นๆ ให้กับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมงานด้านวิชาการอย่างแท้จริง”

2.3 กฎหมายภายนอกมหาวิทยาลัย

1) พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้

“การจัดซื้อจัดจ้าง” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุโดยการซื้อ จ้าง เช่า แลกเปลี่ยน หรือโดยนิติกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“พัสดุ” หมายความว่า สินค้า งานบริการ งานก่อสร้าง งานจ้างที่ปรึกษาและงานจ้างออกแบบ หรือควบคุมงานก่อสร้าง รวมทั้งการดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“สินค้า” หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และทรัพย์สินอื่นใด รวมทั้งงานบริการที่รวมอยู่ในสินค้านั้นด้วย แต่มูลค่าของงานบริการต้องไม่สูงกว่ามูลค่าของสินค้านั้น

“งานบริการ” หมายความว่า งานจ้างบริการ งานจ้างเหมาบริการ งานจ้างทำของและการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จากบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล แต่ไม่หมายความรวมถึงการจ้างลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ การรับขนในการเดินทางไปราชการหรือไปปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ งานจ้างที่ปรึกษา งานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง และการจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์...

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ องค์การมหาชน องค์การอิสระ องค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยธุรการของศาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หน่วยงานสังกัดรัฐสภาหรือในกำกับของรัฐสภา หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐ...”

มาตรา 7 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับแก่

- (1) การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวกับการพาณิชย์โดยตรง
- (2) การจัดซื้อจัดจ้างยุทธโศปกรณ์และการบริการที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลหรือโดยการจัดซื้อจัดจ้างจากต่างประเทศที่กฎหมายของประเทศนั้นกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น
- (3) การจัดซื้อจัดจ้างเพื่อการวิจัยและพัฒนา เพื่อการให้บริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา หรือการจ้างที่ปรึกษา ทั้งนี้ ที่ไม่สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ได้
- (4) การจัดซื้อจัดจ้าง...”

มาตรา 8 บัญญัติว่า “การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐ และต้องสอดคล้องกับหลักการ ดังต่อไปนี้

- (1) คุ่มค่า โดยพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างต้องมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการใช้งานของหน่วยงานของรัฐ มีราคาที่เหมาะสม และมีแผนการบริหารพัสดุที่เหมาะสมและชัดเจน
- (2) โปร่งใส โดยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องกระทำโดยเปิดเผย เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการปฏิบัติต่อผู้ประกอบการทุกรายโดยเท่าเทียมกัน มีระยะเวลาที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการยื่นข้อเสนอ มีหลักฐานการดำเนินงานชัดเจน และมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน
- (3) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุล่วงหน้าเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีกำหนดเวลาที่เหมาะสม โดยมีการประเมินและเปิดเผยผลสัมฤทธิ์ของการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ
- (4) ตรวจสอบได้...”

2) พระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562

มาตรา 11 บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ให้มีการส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม ดังต่อไปนี้

(1) ให้องค์กรวิชาการและวิชาชีพมีส่วนร่วมในการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมในกระบวนการให้การศึกษาหรือให้บริการวิชาชีพ เผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยและนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ และเป็นแหล่งทรัพยากรบุคคลที่พร้อมให้ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์หรือศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้รัฐมีแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานความจริงทางวิทยาศาสตร์

(2) ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมสำคัญในการนำเสนอนโยบาย ลงทุนและร่วมทุน ตลอดจนร่วมทำวิจัยและนวัตกรรมกับหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการผลิตและให้บริการ

(3) ให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมการนำงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม หรือการประกอบการในความรับผิดชอบ

(4) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนอื่นมีส่วนร่วมและเข้าถึงงานวิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งนำผลงานดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในกิจการของท้องถิ่น ชุมชนหรือสมาชิก

(5) ให้หน่วยงานภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น ความร่วมมือ และการสร้างความตระหนักในสำคัญของการวิจัยและนวัตกรรม

(6) หน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรมพึงร่วมมือกับบุคคลหรือหน่วยงานในต่างประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในการศึกษาวิจัย การสร้างนวัตกรรม การถ่ายทอดวิทยาการหรือเทคโนโลยี การลงทุนหรือร่วมทุนซึ่งเกี่ยวกับการวิจัยและนวัตกรรม

(7) การกำกับ เร่งรัด ติดตามและการประเมินผลให้ดำเนินการเท่าที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง”

3) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ เรื่อง สภาพปัญหาในการจัดทำบันทึกความเข้าใจของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นการศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบันทึกความเข้าใจด้านวิชาการและการวิจัยที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนงานหรือหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ได้จัดทำร่วมกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และกองกฎหมายได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องก่อนการ ลงนามในบันทึกความเข้าใจ ระหว่างปีพุทธศักราช 2565 - 2568

3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ ข้อมูลประเภทเอกสารที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) รวมถึงบันทึกความเข้าใจในลักษณะต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นจัดทำขึ้น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วย การร่วมลงทุนกับเอกชนหรือหน่วยงานภายนอก พ.ศ. 2564 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เป็นต้น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนงานหรือหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นทำกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน บันทึกเสนอความเห็นของกองกฎหมาย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วย การร่วมลงทุนกับเอกชนหรือหน่วยงานภายนอก พ.ศ. 2564 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ เพื่อการวิจัยและพัฒนา และเพื่อการให้บริการทางวิชาการ พ.ศ. 2563 เป็นต้น

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ในลักษณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากภาระงานด้านการตรวจสอบความถูกต้องของบันทึกความเข้าใจระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับองค์กรหรือนิติบุคคลภายนอกของกฎหมาย และรวบรวมข้อมูลด้านกฎหมายต่างๆ จากฐานข้อมูลในระบบบริหารจัดการเอกสาร กองกลาง สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น (dms.kku.ac) และเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา (<http://www.ratchakitcha.soc.go.th>) และเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยหรือองค์กรต่างๆ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมทั้งร่างบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ในลักษณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และนำวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดทำบันทึกความเข้าใจลักษณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับกฎหมายทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย พร้อมให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ รวมถึงกระบวนการและแนวทางในการจัดทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 และเป็นกรณีศึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้องต่อไป

3.5 วิธีการนำเสนอผลการศึกษา

การศึกษาแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำผลงานเชิงวิเคราะห์

บทที่ 2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบันทึกความเข้าใจ เพื่อใช้อธิบายถึงหลักเกณฑ์ในกระบวนการพิจารณาจัดทำบันทึกความเข้าใจในลักษณะต่างๆ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และวิธีการนำเสนอผลการศึกษา

บทที่ 4 ผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำบันทึกความเข้าใจเพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหา ข้อควรระวัง และความเสี่ยงในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบันทึกความเข้าใจกับกฎหมายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดทำบันทึกความเข้าใจ

บทที่ 5 บทสรุปผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ แนวทางและข้อควรปฏิบัติ (Best Practices) ในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) เพื่อให้มหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนงานหรือหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นสามารถใช้แนวทางในการจัดทำบันทึกความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

บทที่ 4

ผลการศึกษา วิเคราะห์

4.1 ปัญหาด้านสถานะทางกฎหมาย

บันทึกความเข้าใจ หรือ (Memorandum of Understanding: MOU) ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยทั่วไปมักใช้เป็นเอกสารเพื่อแสดงเจตนารมณ์เบื้องต้นและวางกรอบความร่วมมือในการร่วมมือกันดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่เห็นชอบร่วมกัน และจากความหลากหลายของรูปแบบและวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจลักษณะต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดทำขึ้น ได้ก่อให้เกิดสภาพปัญหาว่าบันทึกความเข้าใจมีสถานะอย่างไรในทางกฎหมาย ใช้บังคับได้จริงและมีผลผูกพันทางกฎหมายหรือไม่

ปัจจุบันยังไม่ได้มีการให้ความหมายหรือคำนิยามของบันทึกความเข้าใจที่ชัดเจนแน่นอน เนื่องจากบันทึกความเข้าใจถือเป็นเพียงเครื่องมือในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคู่ความร่วมมือ รูปแบบและเนื้อหาจึงยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ตามความประสงค์ของคู่ความร่วมมือ โดยไม่ใช่ประเภทหรือชื่อของสัญญาเหมือนอย่างเช่นสัญญาต่างๆ ไป เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่า สัญญาค้ำประกัน สัญญาให้บริการ ซึ่งจะมีรูปแบบและเนื้อหาที่ค่อนข้างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามจากการที่ได้รวบรวมความเห็นของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่างๆ ในประเทศ เกี่ยวกับความหมายของบันทึกความเข้าใจไว้ในบทที่ 2 พบว่ามหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความหมายของบันทึกความเข้าใจสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน และไม่ว่าจะใช้คำว่าบันทึกความเข้าใจ บันทึกความเข้าใจทางวิชาการ บันทึกข้อตกลงความเข้าใจ หากพิจารณาจากนิยามศัพท์ภาษาอังกฤษที่ต่างใช้คำว่า Memorandum of Understanding: MOU เหมือนกัน จึงพอที่เข้าใจได้ว่าหมายถึงบันทึกความเข้าใจนั่นเอง และเมื่อนำความหมายตามที่มหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่างๆ ให้ไว้ ผู้เขียนขอสรุปความหมายของบันทึกความเข้าใจและลักษณะของบันทึกความเข้าใจ ดังนี้

“บันทึกความเข้าใจ หมายถึง รูปแบบการจัดทำหนังสือเพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้นถึงความประสงค์อันแน่วแน่หรือเป็นการแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันของผู้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ ในการที่จะปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ตกลงกันไว้ โดยไม่มีความประสงค์ให้มีข้อผูกพันใดๆ ตามกฎหมาย หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ได้ปฏิบัติตามที่ตกลงกันไว้ อีกฝ่ายไม่สามารถฟ้องร้องได้”

ลักษณะของบันทึกความเข้าใจ

(1) เป็นหนังสือหรือเอกสารในการทำความเข้าใจเบื้องต้น

บันทึกความเข้าใจทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการกำหนดกรอบการทำงานเบื้องต้นสำหรับความร่วมมือที่จะดำเนินการร่วมกันในอนาคต โดยปกติแล้วบันทึกความเข้าใจจะถูกจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคู่ความร่วมมือ โดยจะกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานร่วมกันในภาพกว้างๆ ก่อน ส่วนสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ เงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ มักจะกำหนดกันในภายหลัง

(2) เป็นการแสดงความประสงค์หรือเจตนารมณ์ร่วมกัน

หัวใจหลักของบันทึกความเข้าใจคือการเป็นหลักฐานแห่งการแสดงเจตนารมณ์ของคู่ความร่วมมือว่ามีความประสงค์ที่จะร่วมมือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยความสมัครใจ แต่ยังไม่ได้มีความประสงค์ที่จะต้องถึงขั้นให้มีผลผูกพันทางกฎหมาย บันทึกความเข้าใจจึงเป็นเพียงการทำความเข้าใจกันเบื้องต้นและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจกันมากกว่าการสร้างภาระผูกพันระหว่างคู่ความร่วมมือ

(3) เพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ตกลงกันได้

แม้ว่าคู่ความร่วมมือจะไม่ได้ประสงค์ให้บันทึกความเข้าใจมีสภาพบังคับ แต่บันทึกความเข้าใจก็ได้กำหนดขอบเขตการดำเนินงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันของคู่ความร่วมมือแล้ว การปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจจึงเป็นความสมัครใจมากกว่าจะเป็นการบังคับ โดยตั้งอยู่บนความสุจริตใจและความความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

(4) ไม่ประสงค์ให้มีข้อผูกพันใดๆ ตามกฎหมาย

ลักษณะสำคัญที่สุดของบันทึกความเข้าใจและเป็นจุดที่อาจมองว่าแตกต่างจากสัญญาโดยทั่วไป คือคู่ความร่วมมือไม่ได้มีเจตนาให้บันทึกความเข้าใจมีข้อผูกมัดใดๆ ตามกฎหมายตั้งแต่แรก ซึ่งในการจัดทำบันทึกความเข้าใจอาจจะระบุข้อความว่า “บันทึกความเข้าใจนี้ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย” เพื่อแสดงถึงเจตนาที่แท้จริงของคู่ความร่วมมือ อย่างไรก็ตามแม้จะระบุข้อความว่าไม่มีผลผูกพันใดๆ ตามกฎหมาย แต่เมื่อพิจารณาจากข้อตกลงต่างๆ ที่กำหนดไว้ในบันทึกความเข้าใจ อาจเห็นว่าคู่ความร่วมมือมีเจตนาหรือมีความประสงค์ให้มีผลผูกพันตามกฎหมายได้

(5) ไม่มีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม และไม่สามารถฟ้องร้องกันได้

เมื่อไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ได้ปฏิบัติตามที่ตกลงกันได้ อีกฝ่ายย่อมไม่สามารถฟ้องร้องบังคับให้อีกฝ่ายต้องปฏิบัติตามที่ตกลงกันได้ การแก้ไขปัญหาคือพิพาทหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ จึงมักใช้วิธีการเจรจาหรือเพื่อหาข้อยุติระหว่างคู่ความร่วมมือโดยอาศัยความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ประกอบกับคู่ความร่วมมือไม่ได้มีความประสงค์ที่จะให้มีผลผูกพันตามกฎหมายตั้งแต่แรกอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามแม้จะไม่สามารถฟ้องร้องกันได้ แต่หากมีความเสียหายเกิดขึ้นฝ่ายที่ได้รับความเสียหายอาจฟ้องละเมิดเพื่อเรียกให้อีกฝ่ายชดเชยค่าเสียหายจากการกระทำละเมิด ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่ง

อย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ” โดยการฟ้องร้องสามารถใช้บันทึกความเข้าใจเป็นพยานหลักฐานประกอบเพื่อแสดงถึงความเป็นมาและความสัมพันธ์ระหว่างกันได้

จากการศึกษาวิเคราะห์บันทึกความเข้าใจที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดทำขึ้น พบว่าการจัดทำบันทึกความเข้าใจคู่ความร่วมมือมักจะมีการใช้ข้อความหรือถ้อยคำที่ไม่ต้องการให้มีผลผูกพันและต้องการให้มีผลผูกพันตามกฎหมายด้วย **กรณีศึกษาที่ 1**

บันทึกความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ระหว่าง [REDACTED]

และ สถาบันการศึกษา หน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วย

(รายชื่อหน่วยงานที่ร่วมลงนามในบันทึกความร่วมมือทางวิชาการ)

บันทึกความร่วมมือทางวิชาการฉบับนี้ จัดทำขึ้นเมื่อวันที่.....

ฝ่ายที่หนึ่ง “ [REDACTED] ” ฝ่ายที่สองกับ สถาบันการศึกษา หน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๗๔ แห่ง ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งในบันทึกความร่วมมือนี้ เรียกว่า “สถาบันการศึกษา หน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง” ทั้งสองฝ่ายได้ทำบันทึกความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ วิจัยและพัฒนา นวัตกรรม เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เหมาะสมตามหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) และให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของแต่ละฝ่าย ด้วยความรับผิดชอบต่องานร่วมกัน มีรายละเอียดดังนี้

“กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” จะดำเนินการดังนี้

๑. บูรณาการและประสานความร่วมมือกับ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน และองค์กร ในการกำหนดเป็นนโยบาย และยุทธศาสตร์ และการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

๒. สนับสนุนสถาบันการศึกษา หน่วยงาน และองค์กร ข้างต้นในด้านต่าง ๆ เช่น องค์ความรู้ในรูปแบบสหวิทยาการ งบประมาณตามความจำเป็น เพื่อการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และส่งเสริมการนำผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีที่เหมาะสมตามหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) ไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเท่าเทียมในสังคม

๓. เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาดูงาน และการฝึกภาคปฏิบัติ สำหรับนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และบัณฑิตศึกษา

๔. เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดสัมมนาทางวิชาการระดับชาติด้านคนพิการ

~ ๒ ~

๕. ประสานความร่วมมือด้านอื่น ๆ ที่พิจารณาว่าจำเป็นและเกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

“สถาบัน ...

“สถาบันการศึกษา หน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง” จะดำเนินการดังนี้

๑. บูรณาการและประสานความร่วมมือกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในการพัฒนาเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
๒. ศึกษา พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้งานวิชาการ วิจัย และสร้างนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เหมาะสมตามหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเท่าเทียมในสังคม
๓. พัฒนาการเรียนการสอนของคณะในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาศักยภาพ และการคุ้มครองสิทธิคนพิการ ให้ครอบคลุมประเด็นด้านคนพิการ ความพิการหรืออื่นใดและส่งเสริมสภาพแวดล้อม สาธารณะ เทคโนโลยีที่เหมาะสมหรือบริการอื่น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
๔. เป็นเจ้าภาพร่วมดำเนินการจัดสัมมนาทางวิชาการระดับชาติด้านคนพิการ
๕. ร่วมมือด้านอื่น ๆ ที่พิจารณาว่าจำเป็นและเกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

บันทึกความร่วมมือทางวิชาการนี้ ให้ถือเป็นข้อตกลงความร่วมมือทั่วไปในการดำเนินการขึ้นไป ทั้งสองฝ่าย และหรือผู้ประสานงานจะร่วมกันกำหนดรายละเอียดเฉพาะเรื่องภายใต้ขอบเขตแห่งข้อตกลงนี้ โดยให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละฝ่าย

ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายจะประสานความร่วมมือระหว่างกันในการพัฒนางานวิชาการ วิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เหมาะสมตามหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design)

ทั้งนี้ บันทึกความร่วมมือทางวิชาการฉบับนี้ มีผลบังคับใช้ ๓ ปี ตั้งแต่วันที่ลงนาม (วันที่ ถึงวันที่) และสามารถขยายเวลาหรือปรับปรุงแก้ไขได้ ตามเจตนารมณ์และความเห็นของทั้งสองฝ่าย โดยการเปลี่ยนแปลง ยกเลิก หรือขยายระยะเวลาบันทึกความร่วมมือนี้ให้กระทำได้ โดยต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน รวมทั้งจะได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการภายใต้บันทึกความร่วมมือทางวิชาการดังกล่าว ตามบทบาทภารกิจ ความเชี่ยวชาญ และความสนใจ รวมถึงให้มีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานภายใต้บันทึกความร่วมมือทางวิชาการให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นระยะต่อไป

~ ๓ ~

บันทึกความร่วมมือทางวิชาการฉบับนี้ทำขึ้นสำหรับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และสถาบันการศึกษา หน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้อ่านทำความเข้าใจตามข้อตกลงโดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และต่างฝ่ายต่างเก็บรักษาไว้ฝ่ายละ ๑ ฉบับ

/บันทึก ...

บันทึกความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ผู้ร่วมลงนาม

.....
[Redacted Signature]

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้บริหารสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้บริหารสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้บริหารสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้บริหารสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน

~ ๔ ~

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้บริหารสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้บริหารสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน

สักขีพยาน

.....

จากกรณีศึกษาที่ 1 จะเห็นว่าบันทึกความร่วมมือฉบับดังกล่าวมีผลผูกพันระหว่างคู่ความร่วมมือ โดยกำหนดเพียงวัตถุประสงค์และขอบเขตและแนวทางการดำเนินงานระหว่างคู่ความร่วมมือเท่านั้น ไม่ได้มีสภาพบังคับถึงขนาดที่กำหนดให้ทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการตามบันทึกเข้าใจ โดยจะสังเกตว่ามีข้อความที่แสดงว่า “บันทึกความร่วมมือนี้เป็นเพียงเป็นข้อตกลงความร่วมมือทั่วไป ในการดำเนินการขั้นต่อไป ทั้งสองฝ่ายและหรือผู้ประสานงานจะร่วมกันกำหนดรายละเอียดเฉพาะเรื่องภายใต้ขอบเขตแห่งข้อตกลงนี้ โดยให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของแต่ละฝ่าย” ซึ่งหมายความว่า การดำเนินงานตามความร่วมมือในขั้นตอนต่อไปทุกฝ่ายจะต้องกำหนดรายละเอียดของโครงการหรือกิจกรรมภายใต้ขอบเขตการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของแต่ละฝ่าย แต่ก็เกิดคำถามต่อไปว่า หากโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของคู่ความร่วมมือไม่เปิดช่องให้ดำเนินการได้ จะสามารถบังคับให้ดำเนินการตามที่ตกลงกันได้หรือไม่ จากการวิเคราะห์จะเห็นว่าการกำหนดให้ทั้งสองฝ่ายหรือผู้ประสานงานต้องร่วมกันกำหนดรายละเอียดเฉพาะเรื่องภายใต้ขอบเขตแห่งข้อตกลง โดยให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของแต่ละฝ่าย ย่อมเห็นได้ว่าข้อตกลงดังกล่าวเป็นการทำความเข้าใจร่วมกันเบื้องต้นว่าการดำเนินการใดๆ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของแต่ละฝ่ายก่อน หากข้อตกลงบางอย่างไม่สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละฝ่าย และไม่สามารถดำเนินการได้ คู่ความร่วมมืออีกฝ่ายหนึ่งย่อมไม่สามารถบังคับหรือฟ้องร้องให้อีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการตามข้อตกลงต่อไปได้ ซึ่งเป็นการแสดงถึงเจตนาของคู่ความร่วมมือว่าไม่ได้ต้องการให้มีผลผูกพันตามกฎหมาย นอกจากนี้การที่บันทึกความร่วมมือฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะยกเลิกการดำเนินงานตามความร่วมมือเมื่อใดก็ได้ ยังเป็นการย้ำให้มีความชัดเจนขึ้นอีกว่าคู่ความร่วมมือไม่มีความประสงค์ให้บันทึกความเข้าใจมีข้อผูกพันใดๆ ตามกฎหมาย

กรณีศึกษาที่ 2

บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ

ระหว่าง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กับ

บริษัท [REDACTED] (ประเทศไทย) จำกัด

บันทึกความเข้าใจนี้ทำขึ้น ณ เมื่อวันที่ เดือน..... พ.ศ. (“บันทึกความเข้าใจ”) ระหว่าง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดย [REDACTED] ตำแหน่ง คณบดีคณะ [REDACTED] ผู้รับมอบอำนาจจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามหนังสือมอบอำนาจ ที่ อว 660301./..... ลงวันที่ เดือน พ.ศ.2568 แนนท้ายบันทึกความเข้าใจ ซึ่งต่อไปในบันทึกความเข้าใจนี้เรียกว่า “KKU” ฝ่ายหนึ่ง กับ

บริษัท [REDACTED] (ประเทศไทย) จำกัด ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่ [REDACTED] โดย [REDACTED] ตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท [REDACTED] (ประเทศไทย) จำกัด ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล ตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วน บริษัทจังหวัด กรุงเทพมหานคร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ แนนท้ายบันทึกความเข้าใจ ซึ่งต่อไปในบันทึกความเข้าใจนี้ เรียกว่า “[REDACTED]” อีกฝ่ายหนึ่ง

KKU โดย [REDACTED] และ [REDACTED] ตกลงทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ โดยมีเจตนารมณ์และรายละเอียด ดังนี้

ข้อ 1 วัตถุประสงค์ความร่วมมือ

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง [REDACTED] และ KKU โดยมีเป้าหมายในการศึกษาโอกาสในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน การพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ การสัมมนา การวิจัยทางวิชาการ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ รองรับความต้องการของภาคธุรกิจและสังคม โดยมีความสอดคล้องกับนโยบายด้านความยั่งยืนทั้งในระดับประเทศและสากล รายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อ 1.1 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการที่มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน การพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการ การสัมมนา การวิจัย รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งสองหน่วยงานจะร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการฝึกอบรมและการสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรจากทั้งสองฝ่าย

2

ข้อ 1.2 ทั้งสองฝ่ายมีความประสงค์ที่จะร่วมมือกันในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างและเพิ่มศักยภาพในการให้บริการภายใต้กรอบความร่วมมือ ทั้งสองหน่วยงานจะกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการต่อยอดเชิงพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของทั้งสองฝ่าย เพื่อสร้างความแข็งแกร่งและยั่งยืนให้กับทั้งสององค์กร

ข้อ 1.3 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้เป็นข้อตกลงทั่วไปที่แสดงถึงเจตนารมณ์ในการร่วมมือกันระหว่างทั้งสองหน่วยงาน ในการดำเนินการขั้นถัดไป ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันกำหนดรายละเอียดของข้อตกลงเฉพาะเรื่อง ภายใต้ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจนี้ โดยให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของแต่ละฝ่าย ทั้งสองฝ่ายจะให้ความร่วมมือในทุกด้านเพื่อให้การดำเนินโครงการสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อ 3.4 บันทึกความเข้าใจนี้อาจได้รับการพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ตามความเห็นชอบร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้จะเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืนในอนาคต

ข้อ 2 แนวทางความร่วมมือ

แนวทางความร่วมมือระหว่าง [] กับ KKU ภายใต้บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการและพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมและยกระดับศักยภาพของบุคลากร นักศึกษา และองค์กรในการขับเคลื่อนแนวคิดด้านความยั่งยืน (Sustainability) ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) [] และ KKU จึงเห็นพ้องต้องกันในการดำเนินความร่วมมือในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ข้อ 2.1. การจัดอบรม พัฒนาหลักสูตร จัดสัมมนา และกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา และกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ ESG (Environmental, Social, and Governance) และความยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างทักษะและความตระหนักรู้ในหมู่นักศึกษา บุคลากร และภาคอุตสาหกรรม โดยเนื้อหาจะครอบคลุมทั้งเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการ เพื่อการนำไปใช้ได้จริงในภาคธุรกิจ

ข้อ 2.2. การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านความยั่งยืน ทั้งสองฝ่ายมีความตั้งใจร่วมกันในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านความยั่งยืน (Sustainability Learning Center) ภายใน KKU เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ด้าน ESG และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยศูนย์แห่งนี้จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางสำหรับการจัดอบรม สื่อการเรียนรู้ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้คำปรึกษา และการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของนักศึกษา บุคลากร และผู้ประกอบการในภูมิภาค

ข้อ 2.3. การฝึกงานและพัฒนาบุคลากร [] จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาของ KKU เข้ารับการฝึกงานในด้าน ESG และการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์จริงในการทำงาน พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทักษะของบุคลากรทั้งสองฝ่ายผ่านการอบรม การทำงานร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ 2.4. การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง และเสริมสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนในด้าน ESG และความยั่งยืนในระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมถึงแนวโน้มระดับสากล โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะด้านการวิเคราะห์ การบริหารจัดการความยั่งยืน และการประยุกต์ใช้แนวคิด ESG ในการดำเนินงาน

ข้อ 2.5. การศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงการหรือบริการด้าน ESG และความยั่งยืน ทั้งในเชิงที่ปรึกษา การตรวจสอบ การประเมิน และการพัฒนาระบบ โดยมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนนวัตกรรมและยกระดับศักยภาพของภาคธุรกิจและสถาบันการศึกษาในการดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมและยั่งยืน

ข้อ 3 กำหนดระยะเวลาความร่วมมือ

บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการฉบับนี้มีกำหนดระยะเวลา 3 (สาม) ปี นับตั้งแต่วันที่ทั้งสองฝ่ายลงนามเป็นต้นไป

ทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงเป็นหนังสือเพื่อขยายระยะเวลาการดำเนินงานภายใต้บันทึกความเข้าใจนี้ได้ หากมีความประสงค์ที่จะขยายระยะเวลา ฝ่ายที่ต้องการขยายระยะเวลาจะต้องแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าเป็นหนังสือไม่น้อยกว่า 90 (เก้าสิบ) วันก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามบันทึกความเข้าใจนี้

ทั้งนี้ การขยายระยะเวลาคงต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้งสองฝ่าย และดำเนินการตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์และความสอดคล้องกับเป้าหมายของความร่วมมือ

ข้อ 4 การดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจ

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจนี้ ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันกำหนดรายละเอียดของโครงการหรือกิจกรรม สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ผลงานวิจัย (ถ้ามี) และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรณีไป โดยทำเป็นหนังสือ สอดคล้องกับกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย

ข้อ 5 การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกความเข้าใจ

การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกความเข้าใจ ให้กระทำได้ด้วยความเห็นชอบของทั้งสองฝ่าย โดยทำเป็นบันทึกความเข้าใจเพิ่มเติม ลงนามโดยผู้มีอำนาจหรือได้รับมอบอำนาจของทั้งสองฝ่ายและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกความเข้าใจนี้

ข้อ 6 การยกเลิกบันทึกความเข้าใจ

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้อาจสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

ข้อ 6.1 ทั้งสองฝ่ายตกลงกันเป็นหนังสือเพื่อยกเลิกการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจนี้

ข้อ 6.2 ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิกการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจนี้ โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน

การสิ้นสุดลงของบันทึกความเข้าใจไม่ว่ากรณีใด ๆ ไม่มีผลเป็นการยกเลิกโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้ว หรือที่อยู่ระหว่างดำเนินการภายใต้บันทึกความเข้าใจนี้ โดยให้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ แต่ละฝ่ายมีสิทธิดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปได้ หรือร่วมมือกับหน่วยงาน หรือบุคคลอื่น โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ในส่วนของตน แต่ต้องไม่เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

เมื่อถึงวันที่บันทึกความเข้าใจฉบับนี้สิ้นสุดลงหรือเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ถอนตัวออกจากบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ แต่ละฝ่ายจะต้องดำเนินการยกเลิกบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ทันทีตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้องและส่งมอบเอกสาร บันทึก วัสดุอุปกรณ์ และรายละเอียดทั้งหมดคืนให้กับผู้เป็นเจ้าของ

ข้อ 7 การบอกกล่าว

บรรดาคำบอกกล่าว การให้ความยินยอม หรือความเห็นชอบใด ๆ ตามบันทึกความเข้าใจนี้ ต้องทำเป็นหนังสือ และจะถือว่าได้ส่งให้แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยชอบ หากได้จัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังที่อยู่ของอีกฝ่ายหนึ่งตามที่ระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจนี้

คณะ [REDACTED] มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่อยู่ : 123 หมู่ 16 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40002

ติดต่อ : [REDACTED]

อีเมล : [REDACTED]

โทรศัพท์ : [REDACTED]

บริษัท [REDACTED] (ประเทศไทย) จำกัด

ที่อยู่ : [REDACTED]

ติดต่อ : [REDACTED]

อีเมล : [REDACTED]

โทรศัพท์ : [REDACTED]

ทั้งนี้ การจัดส่งคำบอกกล่าวใด ๆ ที่ส่งมายังที่อยู่ อีเมล หรือหมายเลขโทรศัพท์ที่ระบุข้างต้น จะถือว่าได้รับการส่งอย่างเป็นทางการ

ข้อ 8 ค่าใช้จ่าย

8.1 ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานภายในของแต่ละฝ่าย เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ให้แต่ละฝ่ายเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของตนเอง เว้นแต่จะมีการตกลงเป็นหนังสือเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ ต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจลงนามของทั้งสองฝ่าย

8.2 ค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการในอนาคต ตลอดจนการดำเนินการใด ๆ ภายใต้อบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายตามข้อ 8.1 ทั้งสองฝ่ายจะหารือและพิจารณาดังกล่าวร่วมกันเป็นหนังสือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายดังกล่าวต่อไป

ข้อ 9 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

แต่ละฝ่ายตกลงว่าตน พนักงานของตน หรือบุคคลใด ๆ ที่กระทำการในนามของตน จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 รวมถึงฉบับแก้ไขเพิ่มเติม กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งข้อบังคับทั่วไปของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูล 2016/679 ลงวันที่ 27 เมษายน 2016

โดยการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล จะต้องทำภายใต้วัตถุประสงค์ความร่วมมือของบันทึกความเข้าใจฉบับนี้เท่านั้น แต่ละฝ่ายจะไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับจากฝ่ายอื่นต่อบุคคลภายนอก เว้นแต่จะเป็นการเปิดเผยตามกฎหมายหรือคำสั่งศาล และจะไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวไปหาประโยชน์ไม่ว่ากรณีใด ๆ

ข้อ 10 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

10.1 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิอื่นใดในผลงาน สิ่งประดิษฐ์ คู่มือ เอกสาร โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แพลตฟอร์ม ข้อมูล หรือสิ่งอื่นใดที่เป็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (ไม่จำกัดอยู่แค่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เทคโนโลยี วิธีการทางเทคนิค วิทยาการความรู้ (Know-How) ซึ่งต่อไปในบันทึกความเข้าใจฉบับนี้เรียกว่า “ฝ่ายเจ้าของสิทธิ” ที่ฝ่ายเจ้าของสิทธิได้นำมาใช้ในการดำเนินงานภายใต้อบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ หรือโครงการย่อยภายใต้อบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ย่อมยังคงเป็นของฝ่ายเจ้าของสิทธิอยู่ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์จะใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิอื่นใดดังกล่าวจะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากฝ่ายที่เป็นเจ้าของสิทธินั้นก่อน

10.2 สิทธิในผลการพัฒนาโครงการความร่วมมือ และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาหรือสิทธิอื่นใดของผลงาน สิ่งประดิษฐ์ คู่มือ เอกสาร โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แพลตฟอร์ม ข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นจากการดำเนินงานภายใต้อบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ รวมถึงสิทธิในการบริหารจัดการสินทรัพย์ทางปัญญาตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าวให้เป็นสิทธิของแต่ละฝ่าย ตามสัดส่วนที่ฝ่ายตนเป็นผู้พัฒนาภายใต้อบันทึกความเข้าใจนี้ ทั้งนี้ หากทั้งสองฝ่ายมีความประสงค์ ทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงร่วมกันเป็นหนังสือเพื่อกำหนดรายละเอียดและเงื่อนไขในการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินทางปัญญาหรือสิทธิอื่นใดให้ชัดเจนต่อไป

สิทธิตามวรรคข้างต้นให้มีผลบังคับใช้แม้ว่าบันทึกความเข้าใจฉบับนี้จะได้สิ้นสุดลงแล้วก็ตาม เว้นแต่จะมีการตกลงร่วมกันของทั้งสองฝ่ายเป็นหนังสือไว้เป็นอย่างอื่น

10.3 ฝ่ายที่ประสงค์จะใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิอื่นใดของผลงาน สิ่งประดิษฐ์ คู่มือ เอกสาร โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แพลตฟอร์ม ข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นจากการดำเนินงาน ภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ตามข้อ 10.2 ไม่ว่าจะเป็นการใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอีกฝ่ายก่อน

ข้อ 11 ข้อตกลงและเงื่อนไขอื่น ๆ

11.1 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ไม่เป็นการก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในฐานะหุ้นส่วน หรือกิจการร่วมค้าใด ๆ ระหว่างทั้งสองฝ่าย และจะไม่ก่อให้เกิดการตีความว่าเป็นหลักฐานแสดงความประสงค์ของทั้งสองฝ่ายที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ใด ๆ ดังกล่าวขึ้น

11.2 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ไม่ได้ให้สิทธิหรืออำนาจแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในการทำคำแถลง คำรับรอง คำยืนยัน คำรับประกัน หรือข้อผูกพันอื่นใดแทนฝ่ายอื่น การดำเนินงานความร่วมมือดังกล่าวข้างต้น ให้อยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย

11.3 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้มีผลแทนที่ข้อตกลง ข้อเสนอ ความเข้าใจ การเจรจา การสื่อสาร และอื่นๆ ก่อนหน้านี้ ไม่ว่าจะแบบปากเปล่าหรือเป็นลายลักษณ์อักษร ในประเด็นที่เกี่ยวข้องระหว่างทั้งสองฝ่าย

11.4 สิทธิ หน้าที่ ภาระผูกพัน และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายเป็นเรื่องเฉพาะตัวและไม่ร่วมกันหรือรวมกัน

11.5 ยกเว้นเฉพาะกรณีเหตุสุดวิสัย แต่ละฝ่ายจะต้องรับผิดชอบต่ออีกฝ่ายหนึ่งสำหรับความเสียหายใด ๆ ที่ตน พนักงาน ตัวแทน และผู้รับเหมาช่วงของตนก่อขึ้นแก่อีกฝ่ายหนึ่งโดยเจตนาหรือโดยประมาทเลินเล่อ (ความประพฤตินิยมโดยเจตนาหรือการละเว้นโดยเจตนา) และความประมาทเลินเล่อในรูปแบบใด ๆ

11.6 ไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตาม แต่ละฝ่ายจะไม่รับผิดชอบในความผิดทางแพ่งหรือตามสัญญา สำหรับการสูญเสีย ค่าใช้จ่าย ความเสียหาย ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายทางเศรษฐกิจใด ๆ เป็นพิเศษ หรือโดยทางอ้อม

ข้อ 12 การบังคับใช้กฎหมาย ภาระผูกพันทางกฎหมาย และข้อสงวนสิทธิ

12.1 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้อยู่ภายใต้บังคับและการตีความตามกฎหมายไทย

12.2 ทั้งสองฝ่ายเข้าใจร่วมกันว่าการทำบันทึกความเข้าใจฉบับนี้เป็นไปเพื่อกำหนดกรอบความร่วมมือเบื้องต้นเท่านั้น โดยมีได้มีความประสงค์ให้มีผลผูกพันทางกฎหมาย ยกเว้นเงื่อนไขตาม ข้อ 3 กำหนดระยะเวลาความร่วมมือ, ข้อ 4 การดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจ, ข้อ 5 การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกความเข้าใจ, ข้อ 6 การยกเลิกบันทึกความเข้าใจ, ข้อ 7 การบอกกล่าว, ข้อ 8 ค่าใช้จ่าย, ข้อ 9 การคุ้มครอง

ข้อมูลส่วนบุคคล, ข้อ 10 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา, ข้อ 11 ข้อตกลงและเงื่อนไขอื่น ๆ และ ข้อ 12 การบังคับใช้กฎหมาย ภาระผูกพันทางกฎหมาย และข้อสงวนสิทธิ์

12.3 ทั้งสองฝ่ายเข้าใจร่วมกันว่าการทำบันทึกความเข้าใจฉบับนี้จะต้องสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของแต่ละฝ่ายด้วย ไม่ว่าจะใช้บังคับอยู่แล้วในขณะนี้ หรือที่จะมีขึ้นต่อไปในภายหน้า โดยเคร่งครัดและครบถ้วนทุกประการ

12.4 หากข้อกำหนดเงื่อนไขส่วนหนึ่งส่วนใดของบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ตกเป็นโมฆะ หรือใช้บังคับไม่ได้ตามกฎหมาย ทั้งสองฝ่ายตกลงว่าเงื่อนไขเฉพาะส่วนนั้นจะสิ้นผลบังคับใช้ โดยไม่กระทบผลสมบูรณ์ผูกพันของเงื่อนไขอื่น ๆ ภายใต้งานบันทึกความเข้าใจฉบับนี้

12.5 การละเว้นไม่ใช้สิทธิและ/หรือผ่อนผันการใช้สิทธิตามบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของฝ่ายใด ไม่ถือว่าอีกฝ่ายหนึ่งสละสิทธิ์ตามข้อตกลงนั้น ๆ ฝ่ายนั้นยังคงสงวนสิทธิ์ที่จะเลือกใช้สิทธิตามข้อตกลงดังกล่าวต่อไป

บันทึกความเข้าใจนี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว เห็นว่าตรงตามเจตนารมณ์ทุกประการ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานและประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และต่างฝ่ายต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บริษัท [REDACTED] (ประเทศไทย) จำกัด

ลงชื่อ.....

[REDACTED]

คณบดีคณะ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ลงชื่อ.....

[REDACTED]

กรรมการผู้มีอำนาจลงนาม

บริษัท [REDACTED] (ประเทศไทย) จำกัด

ลงชื่อ.....พยาน

[REDACTED]

รองคณบดีฝ่าย

คณะ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ลงชื่อ.....พยาน

[REDACTED]

ผู้อำนวยการ

บริษัท

(ประเทศไทย) จำกัด

จากกรณีศึกษาที่ 2 จะเห็นว่าบันทึกความเข้าใจฉบับนี้กำหนดข้อตกลงสำหรับการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ไว้ละเอียดมาก โดยกำหนดไว้ทุกประเด็นที่คาดว่าจะจะเป็นปัญหาในการดำเนินงาน อาจมองว่าเป็นเรื่องที่ดีเพราะการกำหนดทุกอย่างไว้จะได้ไม่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ แต่หากมองอีกมุมหนึ่ง จะรู้ได้อย่างไรว่าในอนาคตจะเกิดปัญหาอะไรขึ้นบ้าง การกำหนดทุกอย่างไว้ในบันทึกความเข้าใจอาจทำให้บันทึกความเข้าใจไม่มีความยืดหยุ่น เพราะระหว่างการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจย่อมเกิดสิ่งที่เราไม่สามารถคาดหมายได้ จึงอาจมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ผู้เขียนเห็นว่าทางแก้ของกรณีนี้คือทำข้อตกลงแยกต่างหากจากบันทึกความเข้าใจ โดยอาจทำเป็นเอกสารแนบท้ายบันทึกความเข้าใจ เพราะสามารถแก้ไขได้ง่ายกว่าบันทึกความเข้าใจ ซึ่งอาจมีขั้นตอนและวิธีการในการแก้ไขเพิ่มเติมที่ยุ่งยากซับซ้อน หลายครั้งจะพบว่าบันทึกความเข้าใจบางฉบับมีรายละเอียดมากกว่าสัญญาที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย

จากตัวอย่างบันทึกความเข้าใจเราจะเห็นว่าในข้อ 12 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าส่วนใดที่คู่ความร่วมมือประสงค์ให้มีผลผูกพันตามกฎหมาย ส่วนใดไม่ต้องการให้มีผลผูกพันตามกฎหมาย ดังนี้

“ข้อ 12 การบังคับใช้กฎหมาย ภาระผูกพันทางกฎหมาย และข้อสงวนสิทธิ

12.1 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้อยู่ภายใต้บังคับและการตีความตามกฎหมายไทย

12.2 ทั้งสองฝ่ายเข้าใจร่วมกันว่าการทำบันทึกความเข้าใจฉบับนี้เป็นไปเพื่อกำหนดกรอบความร่วมมือเบื้องต้นเท่านั้น โดยมีได้มีความประสงค์ให้มีผลผูกพันทางกฎหมาย ยกเว้นเงื่อนไขตาม ข้อ 3 กำหนดระยะเวลาความร่วมมือ, ข้อ 4 การดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจ, ข้อ 5 การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกความเข้าใจ, ข้อ 6 การยกเลิกบันทึกความเข้าใจ, ข้อ 7 การบอกกล่าว, ข้อ 8 ค่าใช้จ่าย, ข้อ 9 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, ข้อ 10 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา, ข้อ 11 ข้อตกลงและเงื่อนไขอื่น ๆ และ ข้อ 12 การบังคับใช้กฎหมาย ภาระผูกพันทางกฎหมาย และข้อสงวนสิทธิ

12.3 ทั้งสองฝ่ายเข้าใจร่วมกันว่าการทำบันทึกความเข้าใจฉบับนี้จะต้องสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของแต่ละฝ่ายด้วย ไม่ว่าจะใช้บังคับอยู่แล้วในขณะนี้ หรือที่จะมีขึ้นต่อไปในภายหน้า โดยเคร่งครัดและครบถ้วนทุกประการ

12.4 หากข้อกำหนดเงื่อนไขส่วนหนึ่งส่วนใดของบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ตกเป็นโมฆะหรือใช้บังคับไม่ได้ตามกฎหมาย ทั้งสองฝ่ายตกลงว่าเงื่อนไขเฉพาะส่วนนั้นจะสิ้นผลบังคับใช้ โดยไม่กระทบผลสมบูรณ์ผูกพันของเงื่อนไขอื่น ๆ ภายใต้อันบันทึกความเข้าใจฉบับนี้

12.5 การละเว้นไม่ใช้สิทธิและ/หรือผ่อนผันการใช้สิทธิตามบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของฝ่ายใด ไม่ถือว่าอีกฝ่ายหนึ่งสละสิทธิตามข้อตกลงนั้น ๆ ฝ่ายนั้นยังคงสงวนสิทธิที่จะเลือกใช้สิทธิตามข้อตกลงดังกล่าวต่อไป”

จะเห็นว่าคู่ความร่วมมือกำหนดให้เฉพาะข้อ 1 วัตถุประสงค์ความร่วมมือและข้อ 2 แนวทางความร่วมมือที่ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ยกเว้นเงื่อนไขตามข้อ 3 กำหนดระยะเวลาความร่วมมือ ข้อ 4 การดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจ ข้อ 5 การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกความเข้าใจ ข้อ 6 การยกเลิกบันทึกความเข้าใจ ข้อ 7 การบอกกล่าว ข้อ 8 ค่าใช้จ่าย ข้อ 9 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ข้อ 10 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ข้อ 11 ข้อตกลงและเงื่อนไขอื่นๆ และข้อ 12 การบังคับใช้กฎหมาย ภาระผูกพันทางกฎหมาย และข้อสงวนสิทธิ์ จึงเห็นได้ชัดเจนว่าบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ คู่ความร่วมมือประสงค์ให้ทั้งที่ไม่มีผลผูกพันและมีผลผูกพันตามกฎหมาย เมื่อมีผลผูกพันตามกฎหมายย่อมมีสภาพบังคับไปในตัว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าหากไม่ได้ดำเนินการตามข้อใดข้อหนึ่ง อีกฝ่ายจะสามารถฟ้องร้องเพื่อบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการตามที่ตกลงกันได้หรือไม่ อีกทั้งการที่บันทึกความเข้าใจในข้อ 6 (6.2) ได้กำหนดว่า **“ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิกการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจนี้ โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน หากต้องการยกเลิกบันทึกความเข้าใจก่อนครบกำหนดระยะเวลา”** หากอีกฝ่ายไม่ยินยอมจะมีผลตามมาอย่างไร ซึ่งปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นยังไม่พบกรณีตัวอย่างที่เป็นข้อพิพาทระหว่างคู่ความร่วมมือที่เกิดจากการจัดทำบันทึกความเข้าใจแล้วมีการนำข้อพิพาทไปสู่การพิจารณาของศาล เนื่องจากอาจเป็นเพราะบันทึกความเข้าใจส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันมากกว่าต้องการการสร้างภาระผูกพันระหว่างคู่ความร่วมมือ โดยมีลักษณะเป็นความร่วมมือทางวิชาการมากกว่าจะเป็นไปในเชิงธุรกิจ หากเกิดปัญหาสามารถหาข้อยุติหรือแก้ปัญหาได้โดยการเจรจาหรือกันเองภายใน หรือหากไม่สามารถดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจได้อีกต่อไป ก็สามารถยกเลิกบันทึกความเข้าใจได้ง่าย โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่าย และไม่ได้ต้องการที่จะเรียกร้องอะไรต่อกันมากนัก

กรณีมีการนำบันทึกความเข้าใจมาฟ้องร้องดำเนินคดี ผู้เขียนเห็นว่าแม้บันทึกความเข้าใจจะกำหนดทั้งในส่วนที่ไม่มีผลผูกพันและมีผลผูกพันทางกฎหมาย การพิจารณาของศาลจะไม่แยกพิจารณาทั้งสองส่วนออกจากกัน เนื่องจากหากพิจารณาจากการจัดทำบันทึกความเข้าใจจะพบว่าวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานเป็นส่วนสำคัญหรือเป็นหัวใจของการจัดทำบันทึกความเข้าใจ การพิจารณาว่าบันทึกความเข้าใจจะมีผลผูกพันทางกฎหมายหรือไม่ ศาลจึงไม่น่าจะพิจารณาเฉพาะข้อความที่ระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจว่าให้มีผลผูกพันตามกฎหมายเท่านั้น แต่จะพิจารณาถึงเจตนาที่แท้จริงของคู่ความร่วมมือและบริบทแวดล้อมร่วมด้วย และถึงแม้จะอ้างว่าบันทึกความเข้าใจไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย หากเกิดความเสียหายต่อคู่ความร่วมมือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายนั้นย่อมใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเรียกให้อีกฝ่ายชดเชยค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นได้ ดังนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงพึงระมัดระวังการดำเนินงานตามความร่วมมือ และตระหนักถึงผลกระทบที่จะตามมา หากกระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อให้อีกฝ่ายได้รับความเสียหาย แม้ตามปกติการจัดทำบันทึกความเข้าใจ คู่ความร่วมมือจะมีเจตนาร่วมกันให้ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย หรือแม้ระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจอย่างชัดเจนว่าไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายก็ตาม แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิของฝ่ายที่ได้รับความเสียหายในการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีได้

กรณีศึกษาที่ 3

บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการ

ระหว่าง

กรม [] กับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ทำขึ้น ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ เดือน..... พ.ศ. 2566 ระหว่าง

กรม [] ตั้งอยู่เลขที่ []

โดย [] ตำแหน่ง อธิบดีกรม [] ซึ่งต่อไปในบันทึกความเข้าใจนี้ เรียกว่า “ [] ” ฝ่ายหนึ่ง กับ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งอยู่เลขที่ 123 หมู่ 16 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002 โดย [] ตำแหน่ง []

[] ซึ่งต่อไปในบันทึกความเข้าใจนี้เรียกว่า “มข.” อีกฝ่ายหนึ่ง

ทั้งสองฝ่ายให้ความเห็นชอบร่วมกันที่จะร่วมมือในการพัฒนาวิชาการด้านการเรียน การสอน การวิจัย และการบริการวิชาการระหว่างหน่วยงาน จึงได้ทำบันทึกความเข้าใจกันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1 วัตถุประสงค์ของความร่วมมือ

- 1.1 เพื่อพัฒนาทางวิชาการร่วมกันด้านวิชาการ []
- 1.2 เพื่อทำวิจัย และพัฒนาความร่วมมือกันหัวข้อเรื่องที่จะใช้แก้ปัญหาทางด้านการ [] พร้อมทั้งขยายผลโครงการวิจัยทางด้านการ [] ที่มีศักยภาพสู่เกษตรกร
- 1.3 เพื่อบริการวิชาการทางด้านการ [] แก่เกษตรกร สถานประกอบการ และผู้ที่สนใจ
- 1.4 เพื่อพัฒนาบุคลากรทั้งสองฝ่าย โดยแบ่งปันทรัพยากรทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย บุคลากร นักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลด้านการ [] ซึ่งกันและกัน

ข้อ 2 ขอบเขตความร่วมมือ

2.1 ทั้งสองฝ่ายตกลงร่วมมือกันในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ทางด้านการ [] และงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เจ้าหน้าที่และเกษตรกรนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพ รวมทั้งร่วมกันผลักดันและส่งเสริมการดำเนินงานในการพัฒนาด้านวิชาการและการวิจัยของทั้งสองหน่วยงาน

2.2 ทั้งสองฝ่ายตกลงร่วมมือกันโดยบูรณาการเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพโดยจะทำการเป็นโครงการย่อยภายใต้ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ โดยทำเป็นหนังสือและสอดคล้องกับกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย ทั้งนี้ รายละเอียดและข้อตกลงของโครงการย่อยจะจัดทำตามรูปแบบความตกลงของแต่ละโครงการย่อย

2.3 ทั้งสองฝ่ายตกลงร่วมมือกันในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจนี้ โดยทั้ง [] และ มข. มีหน้าที่ร่วมกันในการสนับสนุนบุคลากร ทรัพยากร และความรู้ทางวิชาการ เพื่อนำผลงานวิจัยและเทคโนโลยีที่พร้อมใช้ไปแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และนำผลงานวิจัยที่มีความเห็นร่วมกันซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ [] เพื่อนำไปถ่ายทอดแก่เกษตรกร

ข้อ 3 ระยะเวลาความร่วมมือ

บันทึกความเข้าใจนี้มีกำหนดระยะเวลา 4 (สี่) ปี นับตั้งแต่วันที่ทั้งสองฝ่ายลงนามเป็นต้นไป โดยทั้งสองฝ่ายอาจจะตกลงขยายระยะเวลาในการดำเนินงานออกไปได้ตามความเหมาะสมและมีเหตุอันสมควร โดยมีหนังสือแจ้งให้อีกฝ่ายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 90 (เก้าสิบ) วัน ก่อนสิ้นสุดระยะเวลาความร่วมมือ

ข้อ 4 การสิ้นสุดของบันทึกความเข้าใจ

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้อาจสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

4.1 ทั้งสองฝ่ายตกลงกันเป็นหนังสือเพื่อยกเลิกการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจนี้

4.2 ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิกการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจนี้ โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 90 (เก้าสิบ) วัน

4.3 กรณีไม่สามารถดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ได้ภายใน 12 (สิบสอง) เดือน ให้ถือว่าบันทึกความเข้าใจฉบับนี้สิ้นสุดลง

การสิ้นสุดของบันทึกความเข้าใจไม่ว่ากรณีใดๆ ไม่มีผลเป็นการยกเลิกโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้ว หรือที่อยู่ระหว่างดำเนินการภายใต้บันทึกความเข้าใจนี้ แต่ละฝ่ายมีสิทธิดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้ หรือร่วมมือกับหน่วยงาน หรือบุคคลอื่น โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ในส่วนของตน แต่ต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของอีกฝ่าย

ข้อ 5 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

5.1 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาหรือสิทธิอื่นใดของผลงาน สิ่งประดิษฐ์ ภูมิปัญญา เอกสาร โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ข้อมูล หรือสิ่งอื่นใดที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำมาใช้ในการดำเนินการภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้หรือโครงการย่อยภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ให้คงไว้ซึ่งกรรมสิทธิ์ของฝ่ายนั้น

5.2 กรรมสิทธิ์และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาหรือสิทธิอื่นใดของผลงาน สิ่งประดิษฐ์ ภูมิปัญญา เอกสาร โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นร่วมกันจากการดำเนินโครงการย่อยภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ให้เป็นไปตามข้อตกลงของแต่ละโครงการย่อย หากโครงการย่อยใดไม่มีการตกลงกันในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาไว้ ให้เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

5.3 การบริหารจัดการและการจัดสรรผลประโยชน์ ในทรัพย์สินทางปัญญา อันได้แก่ กรรมสิทธิ์และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาหรือสิทธิอื่นใดของผลงาน สิ่งประดิษฐ์ ภูมิปัญญา เอกสาร โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นร่วมกันจากการดำเนินโครงการย่อยภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ให้ฝ่าย มข. โดยศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับตามข้อตกลงในของแต่ละโครงการย่อย

หน้า 3 /4

ข้อ 6 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์

ทั้งสองฝ่ายสามารถเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ โฆษณา หรือให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความร่วมมือต่อสาธารณะเพื่อวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ผลงานได้ โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และจะต้องไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับหรือความลับทางการค้าที่เกิดจากบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ รวมทั้งที่ได้รับมาจากผู้ร่วมดำเนินงานโครงการอื่น โดยในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ดังกล่าวจะต้องแสดงข้อความหรือสัญลักษณ์อื่นใดให้ปรากฏเป็นความร่วมมือของผู้ร่วมดำเนินงานโครงการและแสดงถึงความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาในผลงานอย่างชัดเจนด้วย

ข้อ 7 การรักษาความลับ

ทั้งสองฝ่ายจะต้องระบุเป็นลายลักษณ์อักษรว่าข้อมูลใดเป็นข้อมูลที่เป็นความลับ (ถ้ามี) ทั้งสองฝ่ายตกลงจะรักษาข้อมูลที่เป็นความลับหรือความลับทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจนี้ โดยจะไม่เปิดเผย เผยแพร่ หรือกระทำด้วยวิธีการใดให้บุคคลภายนอกทราบข้อมูลที่เป็นความลับ และไม่นำความลับดังกล่าวไปหาประโยชน์ไม่ว่ากรณีใด ๆ เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอีกฝ่ายหนึ่งก่อน และทั้งสองฝ่ายตกลงว่าจะเก็บรักษาความลับหรือความลับทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจนี้ แม้บันทึกความเข้าใจนี้จะสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม

ข้อ 8 ค่าใช้จ่าย

ทั้งสองฝ่ายตกลงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับดำเนินงานภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ในส่วนที่กำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายนั้น ส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับดำเนินงานโครงการย่อยภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ให้เป็นไปตามข้อตกลงของแต่ละโครงการย่อยเป็นรายกรณีไป

ข้อ 9 การเปลี่ยนแปลงแก้ไข

ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ให้ทำเป็นบันทึกความเข้าใจฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และลงนามโดยผู้มีอำนาจหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจของทั้งสองฝ่าย และถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกความเข้าใจฉบับนี้

ข้อ 10 การบอกกล่าว

บรรดาคำบอกกล่าว การให้ความยินยอม หรือความเห็นชอบใดๆ ตามบันทึกความเข้าใจนี้ต้องทำเป็นหนังสือ และจะถือว่าได้ส่งให้แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยชอบ หากได้จัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังที่อยู่ของอีกฝ่ายหนึ่งตามที่ระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจนี้ หรือที่อยู่ใหม่ที่ให้มีหนังสือแจ้งให้อีกฝ่ายทราบแล้ว

หน้า 4 /4

ข้อ 11 ผลผูกพันทางกฎหมาย

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ เป็นเพียงบันทึกความเข้าใจเบื้องต้นที่แสดงถึงเจตนาของทั้งสองฝ่ายในการร่วมมือที่จะดำเนินโครงการร่วมกันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะห้างหุ้นส่วน ตัวการตัวแทน ความรับผิดชอบหรือผู้ว่าจ้างผู้รับจ้าง แต่อย่างใดทั้งสิ้น และไม่ถือเป็นการมอบอำนาจให้ฝ่ายใดก่อให้เกิดภาระหน้าที่และ/หรือหนี้สินแทนอีกฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายใดๆต่อกัน

บันทึกความเข้าใจนี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว เห็นว่าตรงตามเจตนารมณ์ทุกประการ เพื่อเป็นหลักฐานจึงได้ลงลายมือชื่อและประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และแต่ละฝ่ายยึดถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

ลงชื่อ..... มช.

ลงชื่อ.....พยาน ลงชื่อ.....พยาน
 (.....)

ลงชื่อ.....พยาน ลงชื่อ.....พยาน
 (.....)

จากกรณีศึกษาที่ 3 บันทึกรความเข้าใจฉบับนี้ได้มีข้อตกลงระหว่างคู่ความร่วมมือเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ และการรักษาความลับ ว่า “ข้อ 6 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ ทั้งสองฝ่ายสามารถเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ โฆษณา หรือให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความร่วมมือต่อสาธารณะเพื่อวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ผลงานได้ โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และจะต้องไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับหรือความลับทางการค้าที่เกิดจากบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ รวมทั้งที่ได้รับมาจากผู้ร่วมดำเนินงานโครงการอื่น โดยในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ดังกล่าว จะต้องแสดงข้อความหรือสัญลักษณ์อื่นใดให้ปรากฏเป็นความร่วมมือของผู้ร่วมดำเนินงานโครงการและแสดงถึงความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาในผลงานอย่างชัดเจนด้วย” และ “ข้อ 7 การรักษาความลับ ทั้งสองฝ่ายจะต้องระบุเป็นลายลักษณ์อักษรว่าข้อมูลใดเป็นข้อมูลที่เป็นความลับ (ถ้ามี) ทั้งสองฝ่ายตกลงจะรักษาข้อมูลที่เป็นความลับหรือความลับทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจนี้ โดยจะไม่เปิดเผย เผยแพร่ หรือกระทำด้วยวิธีการใดให้บุคคลภายนอกทราบข้อมูลที่เป็นความลับ และไม่นำความลับดังกล่าวไปหาประโยชน์ไม่ว่ากรณีใดๆ เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอีกฝ่ายหนึ่งก่อน และทั้งสองฝ่ายตกลงว่าจะเก็บรักษาความลับหรือความลับทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจนี้ แม้บันทึกความเข้าใจนี้จะสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม”

โดยจะเห็นว่าบันทึกความเข้าใจได้กำหนดให้การการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และจะต้องไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับหรือความลับทางการค้าที่เกิดจากบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ส่วนการรักษาความลับก็ได้กำหนดให้ทั้งสองฝ่ายจะต้องไม่เปิดเผย เผยแพร่ หรือกระทำด้วยวิธีการใดให้บุคคลภายนอกทราบข้อมูลที่เป็นความลับ และไม่นำความลับดังกล่าวไปหาประโยชน์ไม่ว่ากรณีใดๆ เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอีกฝ่ายหนึ่งก่อน และทั้งสองฝ่ายตกลงว่าจะเก็บรักษาความลับหรือความลับทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจนี้ แม้บันทึกความเข้าใจนี้จะสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากข้อ 11 ของบันทึกความเข้าใจกลับระบุว่า “บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ เป็นเพียงบันทึกความเข้าใจเบื้องต้นที่แสดงถึงเจตนาของทั้งสองฝ่ายในการร่วมมือที่จะดำเนินโครงการร่วมกันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะห้างหุ้นส่วน ตัวการตัวแทน ความรับผิดชอบหรือผู้ว่าจ้างผู้รับจ้าง แต่อย่างใดทั้งสิ้น และไม่ถือเป็นการมอบอำนาจให้ฝ่ายใดก่อให้เกิดภาระหน้าที่และ/หรือหนี้สินแทนอีกฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายใดๆ ต่อกัน” ยิ่งทำให้เกิดข้อสงสัยว่าหากมีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ได้ปฏิบัติตามข้อตกลงตามบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร และการรักษาความลับแล้ว อีกฝ่ายจะดำเนินการอย่างไร จะไม่สามารถดำเนินใดๆ ได้เลยหรือไม่ เช่น หากไม่ได้ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยแสดงข้อความหรือสัญลักษณ์ให้ปรากฏว่าเป็นความร่วมมือของผู้ร่วมดำเนินงานโครงการและแสดงถึงความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาในผลงานอย่างชัดเจน นำความลับหรือความลับทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจ ไปหาประโยชน์โดยยังได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอีกฝ่าย หรือการนำความลับหรือความลับทางการค้าไปเปิดเผยหลังจากบันทึกความเข้าใจสิ้นสุดลงแล้ว

อีกฝ่ายที่ได้รับความเสียหาย หรือรู้สึกว่าคุณเองได้รับความเสียหายจะดำเนินอย่างไร ในเมื่อข้อ 11 ของบันทึกความเข้าใจได้กำหนดว่าบันทึกความเข้าใจไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายใดๆ ต่อกัน ผู้เขียนเห็นว่ากรณีดังกล่าวต้องกลับไปพิจารณาตามกฎหมายกรณีการกระทำละเมิดทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่กำหนดว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” ฉะนั้น จึงไม่อาจถือว่าข้อตกลงต่างๆ ที่อยู่ในบันทึกความเข้าใจทั้งหมดไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายเสียทีเดียว โดยสามารถใช้บันทึกความเข้าใจเป็นพยานหลักฐานประกอบเพื่อแสดงถึงความเป็นมาและความสัมพันธ์ระหว่างกันได้

จากปัญหาสถานะทางกฎหมายของบันทึกความเข้าใจว่าจะมีสภาพบังคับและมีผลผูกพันเหมือนเช่นสัญญาทั่วไปและสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้เสมอไปหรือไม่ หากเราถือว่าบันทึกความเข้าใจเป็นเพียงเครื่องมือในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคู่ความร่วมมือในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่เห็นชอบร่วมกัน สถานะทางกฎหมายของบันทึกความเข้าใจจึงขึ้นอยู่กับเจตนาของคู่ความร่วมมือที่แสดงออกมาผ่านเนื้อหาและถ้อยคำในบันทึกความเข้าใจ รวมถึงการดำเนินการต่างๆ ของคู่ความร่วมมือเป็นสำคัญในทางกลับกัน หากเนื้อหาและถ้อยคำที่ใช้ในบันทึกความเข้าใจมีลักษณะที่เข้าองค์ประกอบของสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็อาจตีความว่าบันทึกความเข้าใจฉบับนั้นมีผลผูกพันทางกฎหมายและหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย ก็สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้

4.2 ปัญหาด้านวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงาน

ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาชั้นสูง มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันยังได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่การกระทำต่างๆ ดังนี้ (1) ซื้อ ขาย จ้าง รับจ้าง สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยนและจำหน่าย หรือทำนิติกรรมใดๆ เพื่อประโยชน์แก่กิจการของมหาวิทยาลัย ตลอดจนถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง มีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือมีทรัพย์สินอื่นๆ ในทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยและจำหน่ายทรัพย์สินทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุดหนุนหรืออุทิศให้ การจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนอสังหาริมทรัพย์ของมหาวิทยาลัย ให้กระทำได้เฉพาะอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามมาตรา 17 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้จำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนได้ (2) ดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคมหรือเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการให้การศึกษาและบริการทางวิชาการ (3) รับค่าธรรมเนียมค่าบำรุงค่าตอบแทนเบี้ยปรับและค่าบริการในการให้บริการภายในอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งทำความตกลงและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการนั้น (4) กู้ยืมเงินและให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินถือหุ้นเข้าเป็นหุ้นส่วนและลงทุนหรือร่วมลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่กิจการของ

มหาวิทยาลัย การกู้ยืมเงินการให้กู้ยืมเงินการถือหุ้นการเข้าเป็นหุ้นส่วนการลงทุนหรือการร่วมลงทุนถ้าเป็นจำนวนเงินเกินวงเงินที่รัฐมนตรีกำหนดต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อน (5) ออกพันธบัตรเพื่อการลงทุนโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (6) กำหนดค่าตอบแทนหรือค่าตอบแทนพิเศษรวมทั้งสวัสดิการสิทธิประโยชน์และประโยชน์อย่างอื่นให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย (7) จัดให้มีกองทุนเพื่อกิจการต่างๆตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยโดยการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย (8) ปกครองดูแลบำรุงรักษาจัดการใช้และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยและที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และ (9) จัดตั้งหรือร่วมกับบุคคลอื่นในการจัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคลรวมตลอดถึงลงทุนหรือร่วมลงทุนกับบุคคลหรือนิติบุคคลใดเพื่อดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับกิจการของมหาวิทยาลัยหรือนำผลการค้นคว้าวิจัยไปเผยแพร่หรือหาประโยชน์เพื่อเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัย”

หากพิจารณาตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นมีอำนาจหน้าที่กระทำการตามที่มาตรา 7 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 กำหนดไว้เท่านั้น ไม่สามารถดำเนินการใดๆ นอกเหนือจากบทบัญญัตินี้ได้ ดังนั้น การจัดทำบันทึกความเข้าใจในด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย จึงต้องอยู่ภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ของมาตรา 7 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 รวมถึงต้องเป็นไปตามอำนาจหน้าที่และพันธกิจของส่วนงานหรือหน่วยงานด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดทำบันทึกความเข้าใจ หากกำหนดให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ย่อมส่งผลดีต่อการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจตามไปด้วย จากการตรวจสอบบันทึกความเข้าใจที่ส่วนงานหรือหน่วยงานได้จัดส่งให้กองกฎหมายตรวจสอบความถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อควรระวังในการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานของบันทึกความเข้าใจ ดังนี้

4.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558

จากที่อธิบายมาแล้วข้างต้นว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อการศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้อำนาจหน้าที่ในการ ชื้อ ขาย จ้าง รับจ้าง สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยนและจำหน่าย หรือทำนิติกรรมใดๆ เพื่อประโยชน์แก่กิจการของมหาวิทยาลัย ตลอดจนถือกรรมสิทธิ์มีสิทธิครอบครอง มีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือมีทรัพย์สินสิทธิต่างๆ ในทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย เป็นต้น ดังนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจจึงต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย หากกำหนดนอกเหนือไปจากนี้ การดำเนินการใดๆ ตามบันทึกความเข้าใจย่อมไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะไม่อยู่ภายใต้กรอบวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ในการจัดทำบันทึกความเข้าใจควรพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่และพันธกิจของส่วนงานหรือหน่วยงานประกอบด้วย

เนื่องจากบันทึกความเข้าใจที่จัดทำขึ้นแม้จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตามมาตรา 7 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 แต่หากไม่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และพันธกิจของส่วนงานหรือหน่วยงาน ก็ไม่สามารถดำเนินการในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น หากเป็นส่วนงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอน การวิจัย แต่บันทึกความเข้าใจกำหนดวัตถุประสงค์หลักเป็นการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อย่างเดียว โดยไม่เน้นวัตถุประสงค์ในการวิจัยเป็นหลัก หรือไม่ปรากฏความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์กับคู่ความร่วมมือเลย แต่กลับร่วมกันจัดทำบันทึกความเข้าใจเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยก็จะเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ในการซื้อขายหรือนำผลการค้นคว้าวิจัยไปเผยแพร่หรือหาประโยชน์เพื่อเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัยได้ แต่เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของส่วนงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอนและการวิจัยเท่านั้น จึงไม่สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจเป็นความร่วมมือในจำหน่ายผลิตภัณฑ์อย่างเดียวได้ แต่หากกำหนดวัตถุประสงค์หลักของบันทึกความเข้าใจเป็นความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ต่อมาเมื่อดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจเสร็จสิ้นแล้วได้ผลิตภัณฑ์มาชนิดหนึ่ง ส่วนงานย่อมสามารถดำเนินการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนานั้นได้ ทั้งนี้ การจำหน่ายยังคงต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

กรณีกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจเป็นไปตามมาตรา 7 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 แต่ปรากฏว่าการดำเนินงานตามบันทึกเข้าใจต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อน โดยเข้าใจว่าเมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจสอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 แล้ว สามารถดำเนินการอย่างไรก็ได้ โดยอาศัยข้อตกลงตามบันทึกความเข้าใจเป็นเครื่องมือหรือข้ออ้างในการดำเนินงาน โดยไม่ต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ดำเนินการไว้อย่างชัดเจน มหาวิทยาลัยรวมถึงส่วนงานหรือหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หากกำหนดวัตถุประสงค์ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างแล้ว ย่อมไม่อาจทำได้ โดยอาจมองว่าเป็นการจงใจหลีกเลี่ยงไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 อันจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องยังต้องถูกตรวจสอบจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยด้วย ซึ่งกรณีการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 นั้น เป็นเรื่องที่ปฏิเสธหรือแก้ต่างได้ยากมาก หรือในกรณีการกำหนดวัตถุประสงค์ในบันทึกความเข้าใจว่าเป็นความร่วมมือทางวิชาการแต่มีลักษณะการดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นการร่วมลงทุนมากกว่า แม้จะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับมาตรา 7 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 ซึ่งสามารถกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจได้ แต่เมื่อมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้กำหนดให้มีข้อบังคับว่าด้วยการร่วมลงทุนกับเอกชนหรือหน่วยงานภายนอก พ.ศ. 2564 แล้ว คู่ความร่วมมือโดยเฉพาะฝ่าย

มหาวิทยาลัยก็ต้องดำเนินการตามข้อบังคับดังกล่าวด้วย บันทึกความเข้าใจและวัตถุประสงค์ในบันทึกความเข้าใจจึงเป็นเพียงการทำความเข้าใจกันเบื้องต้นเท่านั้น ไม่มีสภาพบังคับเหนือกว่าข้อบังคับแต่อย่างใด

ปัญหาและข้อควรระวังอีกประการหนึ่งในการกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจที่มีลักษณะเป็นการให้บริการทางวิชาการ ซึ่งระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ เพื่อการวิจัยและพัฒนา และเพื่อการให้บริการทางวิชาการ พ.ศ. 2563 ให้นิยามคำว่า “การให้บริการทางวิชาการ หมายความว่า การให้บริการทางวิชาการในขอบเขตสาขาที่จัดให้มีการเรียนการสอนที่มีความเชี่ยวชาญ หรือการให้บริการทางวิชาการจากผลการวิจัยหรือการจัดทำหลักสูตรและการบริการจัดฝึกอบรม รวมทั้งการให้บริการทางวิชาการด้านอื่นๆ ให้กับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมงานด้านวิชาการอย่างแท้จริง”

กล่าวคือแม้กฎหมายของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 หรือกฎหมายระดับประเทศ อาทิเช่น พระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 จะส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม โดยให้องค์กรวิชาการและวิชาชีพมีส่วนร่วมในการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมในกระบวนการให้การศึกษาหรือให้บริการวิชาชีพ และให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมสำคัญในการนำเสนอนโยบาย ลงทุนและร่วมทุนตลอดจน ร่วมทำวิจัยและนวัตกรรมกับหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการผลิตและให้บริการ รวมทั้งให้หน่วยงานภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น ความร่วมมือ และการสร้างความตระหนักในความสำคัญของการวิจัยและนวัตกรรม จนทำให้ปัจจุบันเกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาครัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก การจัดทำบันทึกความเข้าใจจึงถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการทำให้ความร่วมมือบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของคู่ความร่วมมือ ซึ่งหากความร่วมมือนั้นเป็นการนำทรัพยากรของคู่ความร่วมมือไม่ว่าจะเป็นองค์ความรู้ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย เป็นต้น มาร่วมกันในการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ ย่อมสามารถดำเนินการได้

แต่มีข้อควรระวังเกี่ยวกับความร่วมมือที่มีลักษณะเป็นการให้บริการทางวิชาการ ซึ่งการให้บริการทางวิชาการแม้จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าในบันทึกความเข้าใจที่มหาวิทยาลัยได้จัดทำขึ้นนั้น วัตถุประสงค์ทั้งหมดย่อมมีลักษณะเป็นการให้บริการทางวิชาการไปในตัวด้วย เพราะมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการสอน การวิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคมซึ่งถือเป็นเรื่องทางวิชาการแทบทั้งสิ้น แต่การจัดทำบันทึกความเข้าใจที่มีวัตถุประสงค์เป็นการให้บริการทางวิชาการนั้น หากปรากฏว่ามหาวิทยาลัยได้รับค่าตอบแทนหรืองบประมาณสนับสนุนจากอีกฝ่าย โดยที่ฝ่ายนั้นไม่ได้มีความประสงค์ที่จะนำองค์ความรู้หรือทรัพยากรต่างๆ ที่ตนมีอยู่มาร่วมดำเนินการ เช่น ร่วมวิจัยหรือร่วมพัฒนานวัตกรรมกับมหาวิทยาลัยเลย แต่ความประสงค์หลักคือต้องการนำองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานของตนเพียงอย่างเดียว ซึ่งตรงกันข้ามกับบันทึกความเข้าใจโดยทั่วไป เพราะถึงแม้จะมีการกำหนดงบประมาณในการดำเนินงานหรือมีค่าใช้จ่ายแต่เป็นค่าใช้จ่ายที่ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะ

รับผิดชอบตามหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายตนหรือรับผิดชอบร่วมกันในบางกรณีที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ไม่ได้เป็นการจ่ายเงินหรือให้งบประมาณสนับสนุนอีกฝ่ายเป็นค่าตอบแทน

ดังนั้น การจัดทำบันทึกความเข้าใจที่มีวัตถุประสงค์เป็นการให้บริการทางวิชาการ แก่มหาวิทยาลัยได้รับค่าตอบแทนแต่เพียงฝ่ายเดียว ผู้เขียนเห็นว่าไม่สามารถดำเนินการในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจได้ โดยอาจขัดกับความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของการจัดทำบันทึกความเข้าใจทางวิชาการ ที่เป็นการนำความรู้ความเชี่ยวชาญรวมทั้งทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาดำเนินการร่วมกันเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คู่ความร่วมมือต้องการ แม้จะกำหนดวัตถุประสงค์ในบันทึกความเข้าใจว่าเป็นความร่วมมือทางวิชาการหรือเป็นการบริการวิชาการระหว่างคู่ความร่วมมือ และสอดคล้องกับมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 แล้วก็ตาม โดยอาจต้องดำเนินการในรูปแบบของข้อตกลงหรือสัญญาให้บริการทางวิชาการที่มีผลผูกพันทางกฎหมายชัดเจนมากกว่าบันทึกความเข้าใจ เว้นแต่การให้บริการทางวิชาการนั้นเป็นการให้บริการทางวิชาการโดยทั่วไปที่เป็นการดำเนินการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ส่วนงานหรือหน่วยงาน เช่น การออกค่ายให้ความรู้แก่ประชาชน การถ่ายทอดเทคโนโลยีการก่อสร้างฝายน้ำล้นให้กับประชาชน โดยไม่มีลักษณะเป็นการจ้างหรือให้ค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

ดังนั้น ส่วนงานหรือหน่วยงานจึงควรให้ความสำคัญในการกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจเป็นลำดับแรก โดยฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดทำควรทำความเข้าใจในอำนาจหน้าที่และพันธกิจของมหาวิทยาลัย ส่วนงานหรือหน่วยงาน กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจ ที่สมควรเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ซึ่งหากมีการตรวจสอบจากหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย จะสามารถชี้แจงได้ว่าบันทึกความเข้าใจได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างไร

4.2.2 กำหนดวัตถุประสงค์ที่ไม่ชัดเจน หรือใช้ถ้อยคำที่กว้างจนเกินไป

จากการตรวจสอบบันทึกความเข้าใจที่จัดทำขึ้นภายในมหาวิทยาลัย ปัญหาที่พบบ่อยในการกำหนดวัตถุประสงค์คือการใช้ถ้อยคำที่กว้างจนเกินไป โดยไม่กำหนดวัตถุประสงค์หรือตัวชี้วัดให้มีความเฉพาะเจาะจง ซึ่งอาจกลัวว่าวัตถุประสงค์จะไม่ครอบคลุมทุกเรื่อง จึงต้องกำหนดหรือใช้ถ้อยคำให้กว้างๆ ไว้ก่อน หรืออาจเขียนสั้นจนเกินไป จนไม่สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นความร่วมมือเรื่องอะไร เช่น การใช้คำว่า “เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ” “เพื่อพัฒนาศักยภาพร่วมกัน” “เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้” หรือ “เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี” เป็นต้น วัตถุประสงค์เช่นนี้แม้ว่าจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์โดยรวมของคู่ความร่วมมือ แต่การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ใช้ถ้อยคำกว้างจนเกินไปหรือมีความคลุมเครือทำให้เกิดปัญหาโดยทำให้ไม่สามารถประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม และทำให้แต่ละฝ่ายตีความเป้าหมายหรือความสำเร็จของบันทึกความเข้าใจแตกต่างกันไป เมื่อถึงขั้นตอนการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ ก็จะมีการโต้แย้งว่าโครงการหรือกิจกรรมใดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงและไม่สามารถบอกได้ว่าความร่วมมือตามบันทึกความเข้าใจบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์หรือไม่ จึงควรระบุวัตถุประสงค์ให้เจาะจงไปเลยว่าเป็นการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการหรือเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เรื่องอะไร

4.2.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มความร่วมมือ

ในบางกรณี กลุ่มความร่วมมือแต่ละฝ่ายอาจมีความต้องการ ความคาดหวัง หรือเป้าหมายที่แตกต่างกันในการจัดทำบันทึกความเข้าใจ เช่น ฝ่ายหนึ่งอาจมุ่งหวังผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ในขณะที่อีกฝ่ายอาจมุ่งเน้นในด้านการวิจัย การพัฒนาบุคลากร หรือฝ่ายหนึ่งอาจคาดหวังการสนับสนุนด้านงบประมาณ ในขณะที่อีกฝ่ายอาจเข้าใจว่าเป็นการสนับสนุนด้านบุคลากรเท่านั้น ซึ่งสาเหตุหลักๆ คือการขาดการสื่อสารหรือรับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างแท้จริง ทำให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้น จึงควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้หารือถึงความต้องการ เป้าหมาย และข้อจำกัดของตนอย่างเปิดเผยและโปร่งใส เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ไม่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มความร่วมมือ อาจทำให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจและทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในระยะยาวได้

4.2.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถดำเนินการได้จริง

การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่สูงเกินกว่าศักยภาพ ทรัพยากร อำนาจหน้าที่ หรือกรอบระยะเวลาที่มีอยู่ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งของความล้มเหลวในการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ แม้อาจมองได้ว่าการตั้งเป้าหมายที่สูงไว้ก่อนถือเป็นความท้าทาย แต่อย่าลืมว่าการจัดทำบันทึกความเข้าใจเพื่อความร่วมมือด้านใดด้านหนึ่ง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องย่อมต้องมุ่งหวังผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม เพราะหากการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจไม่ประสบผลสำเร็จแล้วย่อมเป็นการสูญเสียทรัพยากรและงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจ กลุ่มความร่วมมือต้องประเมินศักยภาพ ทรัพยากร อำนาจหน้าที่ ทั้งของตนเองและอีกฝ่ายด้วยความรอบคอบตามความเป็นจริง ปราศจากส่วนได้เสีย เพราะเมื่อเวลาผ่านไปกลุ่มความร่วมมืออาจไม่สามารถปฏิบัติตามสิ่งที่ตกลงกันได้ โดยอาจต้องมาทำความเข้าใจกันใหม่ หรือต้องยุติความร่วมมือตามบันทึกความเข้าใจ ซึ่งจะเสียทั้งเวลาและทรัพยากรเพิ่มขึ้นอีก

4.2.5 ปัญหาด้านการกำหนดขอบเขตการดำเนินงาน

ขอบเขตการดำเนินงานเป็นส่วนที่ขยายความจากวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจ โดยการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานที่ดีจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจ โดยระบุถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จะมีขึ้นตามบันทึกความเข้าใจ รวมถึงข้อจำกัดต่างๆ ของกลุ่มความร่วมมือ การกำหนดขอบเขตการดำเนินงานที่กว้างจนเกินไปหรือไม่ชัดเจน อาจทำให้มีการดำเนินงานที่มากกว่าที่ตกลงกันไว้ในตอนต้น ทำให้สูญเสียงบประมาณหรือทรัพยากรเกินความจำเป็น และอาจเกิดความสับสนในหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายได้ ในทางกลับกันการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานที่แคบจนเกินไป ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ ทำให้ไม่มีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ได้ยาก หรือเป็นการปิดโอกาสในการต่อยอดความสำเร็จจากการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจในอนาคตได้ ตัวอย่างเช่น ในบันทึกความเข้าใจมักจะกำหนดว่า “ทั้งสองฝ่ายจะร่วมมือกันในการ...” ซึ่งการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายไม่ชัดเจน ดังนั้น ในบันทึกความเข้าใจจึงควรกำหนดแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย

ให้ชัดเจนว่าแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ดำเนินการอะไรบ้าง สนับสนุนอะไรบ้าง การขาดความชัดเจนในการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานเป็นสาเหตุโดยตรงของความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เกิดข้อโต้แย้งจากการเกี่ยงความรับผิดชอบ และย่อมส่งผลกระทบทำให้เกิดความล่าช้าของการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจได้ และดังที่กล่าวมาแล้วในกรณีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นๆ ไม่อาจทำได้แล้ว การกำหนดขอบเขตการดำเนินงานก็เช่นเดียวกัน หากกำหนดขอบเขตการดำเนินงานขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ก็ไม่สามารถทำได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น บันทึกความเข้าใจกำหนดวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 ทุกประการ โดยกำหนดขอบเขตการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนว่าแต่ละฝ่ายมีหน้าที่อะไรบ้าง แต่กลับไปกำหนดหน้าที่ของฝ่ายหนึ่งในบันทึกความเข้าใจไว้ประการหนึ่งว่าจะต้องซื้อหรือเช่าซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมปฏิบัติการที่อีกฝ่ายหนึ่งจัดทำขึ้นเท่านั้น จึงจะสามารถดำเนินการตามความร่วมมือได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงคำนิยามของการจัดซื้อจัดจ้าง สินค้า พัสตุ หรือสินค้า ไว้ทั้งหมดแล้ว การซื้อหรือเช่าซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมปฏิบัติการจึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ดังนั้น ขอบเขตการดำเนินงานดังกล่าวย่อมเป็นการกำหนดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ถือเป็นการจงใจหลีกเลี่ยงไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือเป็นการเอื้อประโยชน์ให้อีกฝ่ายได้ ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานของบันทึกความเข้าใจพึงต้องระมัดระวังอย่างที่สุด

กรณีศึกษาที่ 4

บันทึกความเข้าใจ

ความร่วมมือโครงการประเมินผลแผนงาน/โครงการของ [REDACTED]

ระหว่าง

[REDACTED]

กับ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ จัดทำขึ้น ณ

ตั้งอยู่เลขที่ [REDACTED]

เมื่อวันที่ ระหว่าง

โดย

ตำแหน่ง อธิบดี

ซึ่งต่อไป

ในบันทึกความเข้าใจนี้เรียกว่า “ ” ฝ่ายหนึ่ง กับ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดย

[REDACTED]

ผู้รับมอบอำนาจจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตามหนังสือมอบอำนาจ ที่ อว ๖๖๐๑๐๑/... ลงวันที่ เดือน พ.ศ. ๒๕๖๗ แนบท้ายบันทึกความเข้าใจ สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ ๑๒๓ หมู่ ๑๖ ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๒ ซึ่งต่อไปในบันทึกความเข้าใจนี้เรียกว่า “มข.” อีกฝ่ายหนึ่ง

ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือโครงการประเมินผลแผนงาน/โครงการของ [REDACTED] ซึ่งต่อไปในบันทึกความเข้าใจนี้ เรียกว่า “บันทึกความเข้าใจ” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. วัตถุประสงค์ความร่วมมือ

๑.๑ เพื่อศึกษาแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การติดตามและประเมินผลโครงการของ [REDACTED] รวมถึงการประเมินผลการดำเนินงานวิจัยตามระยะเวลาที่กำหนดจนสิ้นสุดโครงการ

๑.๒ เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนานักวิจัยของ [REDACTED] ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การติดตามและประเมินผลโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓ เพื่อจัดทำคู่มือสำหรับการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบจากโครงการวิจัย

๑.๔ เพื่อศึกษาและประเมินผลโครงการของ [REDACTED] พร้อมดำเนินการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบโครงการของ [REDACTED]

-๒-

๒. การสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ

จะสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานการประเมินผลการดำเนินโครงการประเมินผลแผนงาน/โครงการของ [REDACTED] ให้กับ มข. เป็นจำนวนเงิน [REDACTED]

๓. ขอบเขตความร่วมมือและการดำเนินงาน

๓.๑ มข. ให้คำปรึกษาถึงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจโครงการของ [REDACTED] จำนวน ๑ โครงการ ทั้งนี้ [REDACTED] จะสนับสนุนให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้ในการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจโครงการ

๓.๒ มข. จัดประชุมให้คำปรึกษาแก่บุคลากรของ [REDACTED] ไม่เกิน ๑๐ คน ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การติดตามและประเมินผลโครงการของ [REDACTED] ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรของกลุ่มงานบริหารงานวิจัยและนักวิจัย [REDACTED] อย่างน้อย ๒ ครั้ง

๓.๓ มข. ให้คำปรึกษาถึงวิธีการและแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การติดตามและประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจโครงการในการดำเนินงานวิจัยของ [REDACTED]

๓.๔ มข. จัดทำคู่มือสำหรับผู้ประเมินผลลัพธ์และผลกระทบจากโครงการวิจัย โดยมีรายละเอียดอย่างน้อย ประกอบด้วย

- การกำหนดคุณสมบัติบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่จะดำเนินการประเมินโครงการ
- กำหนดขอบเขตการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบจากโครงการ
- ขั้นตอน/วิธีการของการติดตามและประเมินผล
- หลักเกณฑ์และค่าเกณฑ์การประเมิน
- รายการประเด็นที่จะประเมิน
- เครื่องมือและปัจจัยหรือทรัพยากรที่ต้องใช้ในการประเมิน
- กรอบแนวทางการจัดทำเกณฑ์การประเมินพิจารณาจากการนำผลงานไปใช้

ประโยชน์และก่อให้เกิดผลลัพธ์ และผลกระทบในวงกว้าง

๓.๕ มข. จัดทำรายงานการประเมินผลโครงการของ [REDACTED] ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจนี้ ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันกำหนดรายละเอียดของโครงการหรือกิจกรรมสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ผลงานวิจัยและเรื่องๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นกรณีไป โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรสอดคล้องกับกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย โดยมีรายละเอียดอย่างน้อย ประกอบด้วย

-๓-

๓.๕.๑ รายงานฉบับเบื้องต้น จัดพิมพ์เป็นเอกสารภาษาไทย จำนวน ๕ ชุด พร้อมไฟล์เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบ PDF และ Microsoft Word หรือในรูปแบบอื่น (ถ้ามี) บรรจุในสื่อบันทึกข้อมูลแบบ USB Flash Drive จำนวน ๕ ชุด โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงาน

๓.๕.๒ รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) จัดพิมพ์เป็นเอกสารภาษาไทย จำนวน ๕ ชุด พร้อมไฟล์เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบ PDF และ Microsoft Word หรือในรูปแบบอื่น (ถ้ามี) บรรจุในสื่อบันทึกข้อมูลแบบ USB Flash Drive จำนวน ๕ ชุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) บทสรุปโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขอบเขตการดำเนินงาน รูปแบบ/เทคนิค/วิธีการดำเนินงาน ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินงาน และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เป็นอย่างน้อย

(๒) วิธีการ รูปแบบ เครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การติดตาม และประเมินผลโครงการของ [] ตั้งแต่การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการโครงการ จนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ

(๓) ผลการประเมินโครงการของ [] เชิงเศรษฐกิจ พร้อมจัดทำเอกสารการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบโครงการของ [] จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ โครงการ

๔. การติดตามและประเมินผล

[] มีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อทำหน้าที่กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ทั้งนี้ มข. ที่ดำเนินโครงการจะต้องจัดส่งรายงานผลการวิเคราะห์และถอดบทเรียนการดำเนินโครงการประเมินผลแผนงาน/โครงการของกรมวิทยาศาสตร์บริการ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโครงการในระยะต่อไป รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการพัฒนา/ต่อยอดขยายผลให้เกิดการทำงาน มายัง [] ภายใน ๑๕ (สิบห้า) วัน หลังจากครบกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ

๕. ระยะเวลาบันทึกความเข้าใจ

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ มีกำหนดระยะเวลา ๑๘๐ (หนึ่งร้อยแปดสิบ) วัน นับตั้งแต่วันที่ลงนามในบันทึกความเข้าใจ และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ทั้งสองฝ่ายอาจตกลงเห็นชอบร่วมกันเพื่อขยายระยะเวลาต่อไปได้ โดยมีหนังสือแจ้งอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ (สามสิบ) วัน และต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายเป็นลายลักษณ์อักษร

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ให้ถือเป็นข้อตกลงทั่วไปในการดำเนินงานและกิจกรรมทั่วไปของทั้งสองฝ่าย และอาจมอบหมายผู้ประสานงานได้ เพื่อร่วมกันกำหนดรายละเอียดเฉพาะเรื่องภายใต้ขอบเขตแห่งบันทึกความเข้าใจนี้ โดยต้องสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละฝ่าย

-๔-

๖. การรักษาความลับ

ในการดำเนินงานร่วมกันตามขอบเขตวัตถุประสงค์ภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ หากมีการนำข้อมูลความลับของหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดมาใช้ หน่วยงานทั้งสองฝ่ายต้องเก็บรักษาข้อมูลส่วนที่เป็นความลับไม่เปิดเผยต่อบุคคลอื่น เว้นแต่ที่ได้รับคามยินยอมจากหน่วยงานเจ้าของข้อมูลตามกฎหมายและเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๗. การเปลี่ยนแปลงแก้ไขบันทึกความเข้าใจ

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ อาจมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม โดยได้รับความเห็นชอบจากทั้งสองฝ่าย ซึ่งต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ (สามสิบ) วัน เพื่อที่จะได้ร่วมกันพิจารณาการเปลี่ยนแปลงแก้ไขดังกล่าว โดยให้จัดทำเป็นบันทึกความเข้าใจเพิ่มเติมแนบท้าย และลงนามโดยผู้มีอำนาจหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจทั้งสองฝ่าย และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกความเข้าใจฉบับนี้

๘. การสิ้นสุดของบันทึกความเข้าใจ

หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์จะยกเลิกบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ให้มีหนังสือแจ้งอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรไม่น้อยกว่า ๓๐ (สามสิบ) วัน ก่อนวันที่จะให้ผลเป็นการยกเลิกบันทึกความเข้าใจ และต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งเป็นลายลักษณ์อักษร การบอกเลิกบันทึกความเข้าใจ เช่นว่านี้ ทั้งสองฝ่ายไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ ต่อกัน เว้นแต่ทั้งสองฝ่ายจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

ทั้งนี้ การยกเลิกบันทึกความเข้าใจดังกล่าว จะไม่กระทบกระเทือนต่อความร่วมมือที่ยังผูกพันหรืออยู่ระหว่างดำเนินการ โดยให้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ เว้นแต่ทั้งสองฝ่ายจะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น

-๕-

บันทึกความเข้าใจนี้ทำขึ้นเป็น ๒ (สอง) ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกันทุกประการ ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและทำความเข้าใจเงื่อนไขในบันทึกความเข้าใจฉบับนี้โดยละเอียดตลอดแล้ว เห็นว่าตรงตาม เจตนาและวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่าย จึงได้ลงลายมือชื่อพร้อมประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และ ต่างยึดถือไว้เป็นหลักฐานฝ่ายละหนึ่งฉบับ

ลงชื่อ.....

ลงชื่อ

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

จากกรณีศึกษาที่ 4 จะเห็นว่าบันทึกความเข้าใจกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การติดตามและประเมินผลโครงการ รวมถึงการประเมินผลการดำเนินงานวิจัยตามระยะเวลาที่กำหนดจนสิ้นสุดโครงการ และเพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนานักวิจัยให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การติดตามและประเมินผลโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 7 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 แต่หากพิจารณาจากรายละเอียดของขอบเขตการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ ปรากฏว่าฝ่ายหนึ่งนอกจากจะทำหน้าที่สนับสนุนงบประมาณเพียงประการเดียวแล้ว กลับไม่นำองค์ความรู้ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาร่วมดำเนินการเลย ส่วนการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษา การจัดการประชุม การจัดทำรายงานการประเมินผลโครงการ การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ล้วนเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทั้งหมด ซึ่งเป็นลักษณะของการให้บริการทางวิชาการโดยมหาวิทยาลัยได้รับค่าตอบแทนหรืองบประมาณในการดำเนินงานจากการให้บริการทางวิชาการนั้น จึงไม่น่าจะเข้าลักษณะของบันทึกความเข้าใจทางวิชาการ แต่มีลักษณะเป็นการให้บริการทางวิชาการมากกว่า ซึ่งผลผูกพันทางกฎหมายและสภาพบังคับย่อมแตกต่างจากบันทึกความเข้าใจ เพราะผู้ให้เงินสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานย่อมมีความคาดหวังในผลลัพธ์จากการจัดทำบันทึกความเข้าใจมากกว่าจะให้เป็นการร่วมมือกันธรรมดาๆ อย่างแน่นอน อีกทั้งหากตีความว่าเป็นการให้บริการทางวิชาการ การดำเนินการบางอย่างอาจต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ เพื่อการวิจัยและพัฒนา และเพื่อการให้บริการทางวิชาการ พ.ศ. 2563 เป็นต้น จึงเห็นได้การกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจนอกจากจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 รายละเอียดของบันทึกความเข้าใจยังต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจ และเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

นอกจากการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานให้ชัดเจนแล้ว คู่ความร่วมมือควรกำหนดข้อจำกัดและข้อยกเว้นของการดำเนินงานด้วย ซึ่งการกำหนดดังกล่าวจะช่วยป้องกันความเข้าใจผิดในการเรียกร้องให้อีกฝ่ายปฏิบัติในสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ตกลงยินยอมด้วย การไม่กำหนดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นอาจก่อให้เกิดข้อพิพาทได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ข้อมูลที่เป็นความลับ หรือความลับทางการค้า หรือการดำเนินงานที่อาจขัดต่อกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของแต่ละฝ่าย อย่างไรก็ตาม การกำหนดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นอาจกำหนดหรือตกลงกันภายหลังการลงนามในบันทึกความเข้าใจได้ ไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในบันทึกความเข้าใจเสมอไป เนื่องจากข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นอาจมีรายละเอียดที่จะต้องตกลงกันเป็นจำนวนมากหรือเป็นเรื่องทางเทคนิคที่ต้องใช้เวลาในการตกลงกันพอสมควร อีกทั้ง ข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นย่อมปรับเปลี่ยนไปตามโครงการหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้บันทึกความเข้าใจ

แนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงาน

(1) ศึกษาอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 รวมถึงอำนาจหน้าที่และพันธกิจของส่วนงานหรือหน่วยงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

(2) ประชุมเพื่อปรึกษาหารือก่อนจัดทำร่างบันทึกความเข้าใจ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นถึงความคาดหวัง เป้าหมาย และข้อจำกัดของตนอย่างเปิดเผย เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

(3) กำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของคู่ความร่วมมือในแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดข้อจำกัดและข้อยกเว้นเพื่อป้องกันการโต้แย้งและการขยายขอบเขตการดำเนินงานโดยไม่จำเป็น

(4) ประเมินศักยภาพ ทรัพยากร อำนาจหน้าที่ ทั้งของตนเองและอีกฝ่ายด้วยความรอบคอบตามความเป็นจริง ปราศจากอคติและส่วนได้ส่วนเสีย

4.3 ปัญหาด้านการนำบันทึกความเข้าใจไปปฏิบัติ

บันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) แม้จะถูกจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานที่ชัดเจนเพียงใดก็ตาม ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันถึงความสำเร็จของความร่วมมือเสมอไป ความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่แปรเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในบันทึกความเข้าใจให้กลายเป็นโครงการหรือกิจกรรมและการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม การขาดการวางแผน การสื่อสาร การกำกับติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพอาจทำให้บันทึกความเข้าใจไม่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ทุกฝ่ายคาดหวัง

ปัญหาที่พบบ่อยในขั้นตอนการนำบันทึกความเข้าใจไปปฏิบัติ มีดังนี้

4.3.1 การขาดกลไกขับเคลื่อนและการมอบหมายผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

ปัญหานี้เกิดจากไม่มีการแต่งตั้งคณะทำงานร่วมหรือผู้ประสานงานหลักที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนและติดตามความคืบหน้าและผลการดำเนินงานอย่างเป็นทางการ เมื่อไม่มีผู้รับผิดชอบงานโดยตรง ขอบเขตการดำเนินงานที่ระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจ จึงถูกกลืนหายไปจากการกำกับติดตาม ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้โดยจัดตั้งโครงสร้างการบริหารจัดการร่วมกันทันทีหลังจากการลงนามในบันทึกความเข้าใจ ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมหรือแต่งตั้งผู้ประสานงานหลักของแต่ละฝ่าย พร้อมกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและวางแผนการปฏิบัติงาน การติดต่อประสานงาน และการติดตามความคืบหน้าโดยแผนการปฏิบัติงานต้องระบุโครงการหรือกิจกรรมที่จะต้องทำ ผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการหรือกิจกรรม กรอบระยะเวลา และงบประมาณหรือทรัพยากรที่ต้องใช้

แนวทางการแก้ไขปัญหา

(1) การตั้งคณะทำงานร่วมกันระหว่างคู่ความร่วมมือ ซึ่งควรมีองค์ประกอบเป็นผู้แทนจากทั้งสองฝ่ายที่มีอำนาจในการตัดสินใจในระดับหนึ่งและมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจโดยตรง เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานหลัก ประชุมปรึกษาหารือ วางแผนการปฏิบัติงาน ติดตามความคืบหน้า แก้ไขปัญหา และรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับต่อไป การแต่งตั้งคณะทำงานไม่ควรเยอะจนเกินไป คณะทำงานที่มากจนเกินไปทำให้ไม่มีความคล่องตัว และเป็นอุปสรรคในการสื่อสาร

(2) การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน โดยต้องกำหนดขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานให้ชัดเจนว่าคณะทำงานมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องใดบ้าง เรื่องใดที่ต้องเสนอให้ผู้บริหารระดับสูงอนุมัติก่อน ใครทำหน้าที่และรับผิดชอบอะไรบ้าง รวมถึงขั้นตอนการรายงานผลการดำเนินงานตามสายการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น

(3) การจัดทำแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยกำหนดโครงการหรือกิจกรรมให้ชัดเจนว่าจะทำอะไรบ้าง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อใดในบันทึกความเข้าใจ เช่น การวิจัย การจัดอบรมสัมมนา การจัดการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การฝึกสหกิจศึกษา โดยระบุผู้รับผิดชอบหลักและผู้สนับสนุนในแต่ละโครงการหรือกิจกรรม กำหนดกรอบระยะเวลาและเป้าหมายในแต่ละโครงการ กำหนดงบประมาณและทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินงานโดยต้องระบุให้ชัดเจนว่าต้องใช้อะไรบ้าง ใครเป็นผู้รับผิดชอบส่วนใด เพื่อให้แต่ละฝ่ายสามารถเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานได้

4.3.2 การสื่อสารภายในองค์กรที่ขาดประสิทธิภาพ

ปัญหานี้เกิดจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่ป็นหัวหน้าโครงการ ไม่ได้ทำการสื่อสารและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และรายละเอียดของความร่วมมือไปยังผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ อย่างทั่วถึง ส่งผลให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจถึงเป้าประสงค์ของการจัดทำบันทึกความเข้าใจเรื่องนั้น ทำให้ไม่เห็นความสำคัญ และไม่ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในบันทึกความเข้าใจ ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่ป็นหัวหน้าโครงการ ควรสื่อสารถึงเจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และรายละเอียดของบันทึกความเข้าใจไปยังบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจทั้งหมด เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนความร่วมมือตามบันทึกความเข้าใจให้บรรลุเป้าหมาย

4.3.3 การจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากร

แม้ว่าบันทึกความเข้าใจจะกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานไว้ แต่หากคู่ความร่วมมือไม่ได้วางแผนในการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร และเทคโนโลยีนวัตกรรม ไว้รองรับการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจอย่างเหมาะสมและเพียงพอแล้ว โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากบันทึกความเข้าใจ ย่อมไม่สามารถเริ่มต้นหรือดำเนินการต่อไปให้สำเร็จลุล่วงได้ ซึ่งปัญหาเรื่องทรัพยากรนี้ถือเป็นข้อจำกัดที่สำคัญที่สุด ดังนั้น ในการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน คู่ความร่วมมือควรกำหนดเรื่องงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงานให้ชัดเจน เพียงพอ และต้องได้รับการ

อนุมัติจากผู้มีอำนาจของแต่ละฝ่ายอย่างถูกต้องแล้ว ซึ่งในบางครั้งมีการลงนามในบันทึกความเข้าใจเรียบร้อยแล้ว แต่ปรากฏว่ายังไม่ได้รับการอนุมัติงบประมาณในการดำเนินงานจากผู้มีอำนาจเลย ทำให้แผนการปฏิบัติงานต้องหยุดชะงักหรืออาจต้องยกเลิกบันทึกความเข้าใจไป ทั้งนี้ ในการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากร คู่ความร่วมมือไม่จำเป็นจะต้องกำหนดให้เหมือนกันก็ได้ ฝ่ายหนึ่งอาจมีองค์ความรู้ เทคโนโลยีและเครื่องมือเครื่องมือนี้อีกมากกว่า แต่ไม่มีงบประมาณสนับสนุนและบุคลากรที่เพียงพอ อาจให้อีกฝ่ายซึ่งมีองค์ความรู้ เทคโนโลยีและเครื่องมือเครื่องมือน้อยกว่าเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณและบุคลากรมากกว่าอีกฝ่ายได้

4.3.4 ความแตกต่างของขั้นตอนและกระบวนการทำงาน

โดยที่คู่ความร่วมมือแต่ละฝ่ายย่อมมีวัฒนธรรมองค์กร ระเบียบวิธีปฏิบัติ และลำดับขั้นตอนและกระบวนการตัดสินใจที่แตกต่างกัน หรือที่เรียกกันว่าสายการบังคับบัญชา ซึ่งบางหน่วยงานอาจมีโครงสร้างการบริหารงานที่คล่องตัว มีสายการบังคับบัญชาสั้น ทำให้อนุมัติหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว ในทางกลับกันในบางหน่วยงานมีโครงสร้างการบริหารงานแบ่งเป็นหน่วยงานย่อย ๆ หลายหน่วยงาน มีสายการบังคับบัญชายาว กว่าจะตัดสินใจอนุมัติหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้นั้น ต้องใช้กระบวนการและระยะเวลาที่ยาวนาน ผู้บังคับบัญชาสูงสุดเท่านั้นที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ผู้บังคับชัฒาลำดับถัดลงมาไม่สามารถตัดสินใจเองได้เลย หรือตามอำนาจหน้าที่สามารถตัดสินใจได้แต่วัฒนธรรมองค์กรไม่สนับสนุนให้ดำเนินการอย่างนั้น ในกรณีระเบียบวิธีปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานก็เช่นเดียวกัน บางองค์กรมีกฎหมายคอยกำกับการทำงานอย่างเคร่งครัด มีระเบียบข้อบังคับและหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนดให้หน่วยงานภายในต้องปฏิบัติตามจำนวนมาก หากระเบียบกฎหมายภายในองค์กรได้ออกแบบมาเพื่อรองรับการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจย่อมส่งผลดี แต่หากระเบียบกฎหมายภายในองค์กรไม่ได้ออกแบบมาเพื่อรองรับการดำเนินงานแต่กำหนดหลักเกณฑ์ที่มีความเคร่งครัด ไม่ยืดหยุ่น ก็จะส่งผลกระทบและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจที่ต้องอาศัยความคล่องตัว ความยืดหยุ่น ในการดำเนินงานร่วมกับคู่ความร่วมมือฝ่ายอื่นๆ โดยมักจะเกิดคำถามว่าเมื่อกำหนดขอบเขตการดำเนินงานกันเรียบร้อยแล้ว เหตุใดจึงไม่สามารถดำเนินการได้โดยสาเหตุเกิดจากระเบียบกฎหมายภายในของแต่ละฝ่ายที่ต้องปฏิบัติตามเพราะมีสภาพบังคับที่เหนือกว่าข้อตกลงในบันทึกความเข้าใจ ไม่สามารถนำข้อตกลงตามบันทึกความเข้าใจมาเป็นข้ออ้างในการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการดำเนินการใดๆ ไว้แล้วได้ คู่ความร่วมมือต้องแจ้งไปยังคู่ความร่วมมืออีกฝ่ายว่าไม่สามารถดำเนินการได้เพราะเหตุใด ซึ่งการไม่เข้าใจถึงความแตกต่างของขั้นตอนและกระบวนการทำงาน รวมถึงระเบียบกฎหมายของอีกฝ่าย อาจสร้างความขัดแย้งในการทำงานร่วมกันได้

4.3.5 การขาดระบบการติดตามและประเมินผล

ในการจัดทำบันทึกความเข้าใจเพื่อความร่วมมือในด้านใดด้านหนึ่ง หากไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จให้ชัดเจน และไม่มีการประชุมเพื่อติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ คู่ความร่วมมือย่อมไม่สามารถรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานได้ ส่งผลให้ไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขแผนการดำเนินงานได้ทันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ไม่สามารถวัดผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ของความร่วมมือได้อย่างเป็นรูปธรรมได้ ดังนั้น คู่ความร่วมมือจึงควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จร่วมกัน และจัดให้มีการประชุมเพื่อกำกับติดตามความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ เช่น อาจเป็นรายเดือน หรือรายไตรมาส เพื่อทบทวนผลการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนข้อมูล รับทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นและแก้ไข พร้อมกับปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สำหรับมหาวิทยาลัยเนื่องจากในแต่ละปีมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจในด้านต่างๆ กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นจำนวนมาก หากต้องการมุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจโดยตรง เพื่อทำหน้าที่กำกับติดตามและประเมินผล จัดเก็บข้อมูล รวมถึงทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการร่าง การเจรจา การจัดสรรผลประโยชน์ การดำเนินงานภายหลังการลงนาม ซึ่งหากข้อมูลทุกอย่างรวมอยู่ที่เดียวกันแล้วย่อมจะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยในภาพรวม

บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานกำกับติดตามการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจควรเป็นดังนี้

(1) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนในระยะก่อนลงนาม โดยให้คำแนะนำในการร่างบันทึกความเข้าใจที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกประเด็น ไม่ทำให้มหาวิทยาลัยเสียเปรียบ และเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้คำปรึกษาด้านการเจรจา เพื่อให้มหาวิทยาลัยได้รับผลประโยชน์สูงสุด และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่ความร่วมมือ การช่วยประเมินศักยภาพ ความน่าเชื่อถือของคู่ความร่วมมือ และให้คำแนะนำในการกำหนดและจัดสรรผลประโยชน์ที่ชัดเจนและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย รวมถึงการวางแผนด้านงบประมาณและทรัพยากร

(2) การกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และวิธีการติดตามผลที่ชัดเจนสำหรับบันทึกความเข้าใจลักษณะต่างๆ ติดตามการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าทุกฝ่ายปฏิบัติตามข้อตกลงและบรรลุดำเนินการที่พึงประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

(3) ประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจว่าได้สร้างคุณค่าและประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัย คู่ความร่วมมือ สังคม และประเทศชาติ ตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้หรือไม่ ค้นหาปัญหา อุปสรรค และความท้าทายที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานและเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อมหาวิทยาลัย ส่วนงานหรือหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบบันทึกความเข้าใจ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและผลการประเมินเป็นระยะๆ เพื่อนำเสนอผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง

(4) การบริหารจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ โดยจัดเก็บข้อมูลส่วนกลาง เป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บข้อมูลบันทึกความเข้าใจทั้งหมดอย่างเป็นระบบ ทั้งฉบับร่าง ฉบับจริง เอกสารแนบ รายงานการประชุม และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้ใช้งานง่าย ค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์แนวโน้ม ประเพณีของความร่วมมือ ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจประสบความสำเร็จ และปัจจัยที่ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดทำบันทึกความเข้าใจและการดำเนินงานในอนาคต

(5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย และระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานภายนอกไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างโอกาสใหม่ๆ ในการขยายผลความสำเร็จจากความร่วมมือตามบันทึกความเข้าใจ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และบทเรียนจากการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ

ประโยชน์ที่จะได้รับการมีหน่วยงานกำกับติดตามการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจโดยตรง

(1) เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ ให้มีทิศทางหรือแนวทางที่ชัดเจน บรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

(2) ช่วยให้มีมหาวิทยาลัยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และบริหารจัดการทรัพยากรทั้งคน งบประมาณ และเวลาได้อย่างเหมาะสม

(3) สร้างมูลค่าและโอกาสใหม่ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมได้ จะช่วยให้มหาวิทยาลัยเห็นโอกาสในการต่อยอดองค์ความรู้หรือสร้างความร่วมมือใหม่ๆ

(4) สร้างความน่าเชื่อถือและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของมหาวิทยาลัย การมีระบบการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ความเป็นมืออาชีพของมหาวิทยาลัยในสายตาของคู่ความร่วมมือ

(5) ลดความเสี่ยงจากการดำเนินงาน การให้คำปรึกษาและกำกับดูแลตั้งแต่ต้นทางจะช่วยลดความเสี่ยงทางด้านกฎหมาย ข้อพิพาท และปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานได้

(6) พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบันทึกความเข้าใจ จะได้มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการบริหารจัดการบันทึกความเข้าใจในลักษณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ช่วยให้เกิดความเชี่ยวชาญในด้านนี้โดยเฉพาะ

(7) สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัย การมีข้อมูลที่รอบด้านประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร จะช่วยให้ผู้บริหารทั้งของมหาวิทยาลัย ส่วนงานหรือหน่วยงานสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับจัดทำความร่วมมือของมหาวิทยาลัยในอนาคตอย่างถูกต้องเหมาะสมได้

4.3.6 การเปลี่ยนแปลงบุคลากรผู้รับผิดชอบ

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงบุคลากรผู้รับผิดชอบการอาจดูเป็นปัญหาเพียงเล็กน้อยเพราะแต่ละองค์กรย่อมมีบุคลากรที่สามารถทำงานทดแทนกันได้ แต่การโยกย้ายหรือหมดวาระของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าโครงการที่มีส่วนสำคัญในการประสานงานและมีส่วนร่วมในการเจรจาและจัดทำบันทึกความเข้าใจ ตั้งแต่ต้น หากไม่มีการส่งมอบงานและให้ข้อมูลที่ครบถ้วน และผู้ที่มารับหน้าที่ต่อไม่เข้าใจบริบท ไม่เข้าใจกระบวนการ และรายละเอียดของบันทึกความเข้าใจแล้ว อาจทำให้การดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจขาดความต่อเนื่อง ทำให้ความร่วมมือต้องหยุดชะงัก ส่งผลต่อการดำเนินงานในภาพรวมพอสมควร นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงบุคลากรผู้รับผิดชอบอาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์อันดีระหว่างทั้งสองฝ่าย ดังนั้น บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นเฉพาะตัวบุคคลหรือคณะทำงาน ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พยายามทำความเข้าใจและเคารพในกระบวนการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรของอีกฝ่าย พร้อมทั้งหาแนวทางปฏิบัติที่ยืดหยุ่นและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ในบางกรณีบันทึกความเข้าใจอาจกำหนดหรือมอบอำนาจบุคลากรโดยเฉพาะเจาะจงให้มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต หรือดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับบันทึกความเข้าใจ ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบแล้ว จำเป็นต้องมีการมอบหมายหรืออำนาจใหม่ หรือแจ้งคู่ความร่วมมืออีกฝ่ายหนึ่งให้ทราบด้วย

มีข้อควรระวังที่ผู้บริหารหรือหัวหน้าโครงการควรนำมาพิจารณาคือเรื่องการกำหนดระยะเวลาของบันทึกความเข้าใจ ซึ่งไม่ควรกำหนดระยะเวลาที่นานจนเกินไป หรือจนเกินวาระการดำรงตำแหน่งของตนเอง เพราะการมีผู้บริหารชุดใหม่ หากนโยบายและแนวทางในการขับเคลื่อนส่วนงานหรือหน่วยงานไม่ได้เป็นตามแนวทางเดิมของผู้บริหารชุดเก่า อาจส่งผลให้ไม่มีการสานต่อความร่วมมือ รวมถึงการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจอาจไม่ได้รับสนับสนุนในด้านต่างๆ เท่าที่ควร

ข้อควรปฏิบัติเมื่อต้องเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบ

(1) ต้องตรวจสอบบันทึกความเข้าใจว่ามีข้อกำหนดเกี่ยวกับการแจ้งเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบหรือไม่ เช่น ต้องแจ้งให้อีกฝ่ายทราบภายในกี่วัน โดยวิธีใด ในกรณีไม่ได้กำหนดก็ควรแจ้งไปยังอีกฝ่ายด้วยเช่นกันเพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง

(2) ทำการส่งมอบงานอย่างเป็นระบบ ทั้งเอกสาร รายละเอียดของงบประมาณและทรัพยากร สถานะโครงการหรือกิจกรรมที่กำลังดำเนินการ และช่องทางติดต่อประสานงาน โดยต้องทำการบันทึกและเก็บหลักฐานการส่งมอบงานไว้เป็นหลักฐาน

(3) ในกรณีบันทึกความเข้าใจมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการรักษาความลับ หรือความลับทางการค้า และจำเป็นต้องให้บุคลากรต้องลงลายมือชื่อในข้อตกลงการรักษาความลับนั้น บุคลากรที่รับมอบหมายงานต่อก็ต้องลงลายมือชื่อในข้อตกลงการรักษาความลับเช่นเดียวกัน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุปผลการศึกษา

ในการจัดทำบันทึกความเข้าใจของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับหน่วยงานภายนอกไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน ในปัจจุบันยังไม่พบปัญหาการโต้แย้งถึงสถานะทางกฎหมายหรือสภาพบังคับทางกฎหมายของบันทึกความเข้าใจ อาจเป็นเพราะการจัดทำบันทึกความเข้าใจตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความสุจริต และความความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันมากกว่าการสร้างภาระผูกพันระหว่างคู่ความร่วมมือ โดยมีลักษณะเป็นความร่วมมือทางวิชาการมากกว่าจะเป็นไปในเชิงธุรกิจ หากเกิดปัญหาสามารถหาข้อยุติหรือแก้ปัญหาได้โดยการเจรจาหรือกันเองภายใน หรือหากไม่สามารถดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจได้อีกต่อไป ก็สามารถยกเลิกบันทึกความเข้าใจได้ง่าย โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่าย และไม่ได้ต้องการที่จะเรียกร้องอะไรต่อกันมากนัก การนำคดีขึ้นสู่ศาลจึงไม่ค่อยเกิดขึ้น ทำให้ไม่มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายหรือสภาพบังคับของบันทึกความเข้าใจกรณีความร่วมมือทางวิชาการมากนัก แต่อย่างไรก็ตามกรณีเกิดความเสียหายจากการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างคู่ความร่วมมือ ผู้เขียนเห็นว่าฝ่ายที่เสียหายสามารถใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเรียกให้อีกฝ่ายชดเชยค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้

ส่วนปัญหาด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานของบันทึกความเข้าใจ ในมหาวิทยาลัยจะพบว่าได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น และเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้และมีทรัพยากรเพื่อใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยอย่างครบครัน ย่อมเป็นธรรมดาที่หน่วยงานภายนอกไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนต้องการแสวงหาความร่วมมือด้วยเป็นจำนวนมาก ซึ่งบันทึกความเข้าใจก็เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ถูกจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงความร่วมมือระหว่างกัน และเมื่อจัดทำบันทึกความเข้าใจเป็นจำนวนมาก คณาจารย์แต่ละท่านซึ่งถือเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในทางวิชาการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องย่อมมีความรู้ความเข้าใจในการจะกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจอย่างไรให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 ซึ่งไม่ยากนักเพราะวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยมีความชัดเจนอยู่แล้ว ประกอบกับการที่มหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการภายในคณะส่วนงานอย่างเป็นระบบ การกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจได้ผ่านการกลั่นกรองเป็นอย่างดี และมี

กระบวนการให้ความเห็นชอบตั้งแต่สาขาวิชาจนถึงคณะกรรมการการประจำคณะหรือส่วนงาน ดังนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจของส่วนงานและหน่วยงานจึงไม่เกิดปัญหามากเท่าใดนัก

ข้อที่ควรระมัดระวังคือการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานของบันทึกความเข้าใจ โดยพบว่า กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจ แต่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ข้อบังคับ ว่าด้วยการร่วมลงทุนกับเอกชนหรือหน่วยงานภายนอก พ.ศ. 2564 เป็นต้น ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการดำเนินการในแต่ละเรื่องไว้อย่างชัดเจนแล้ว ไม่สามารถดำเนินการที่แตกต่างไปจากที่กฎหมายเหล่านี้กำหนดได้ หรือจะนำขอบเขตการดำเนินงานตามที่ตกลงกันไว้ในบันทึกความเข้าใจมาใช้บังคับเหนือกว่ากฎหมายเหล่านี้ก็ไม่ได้ ย่อมเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายอย่างชัดแจ้ง ซึ่งในส่วนนี้เองมหาวิทยาลัยโดย กองกฎหมายและหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้ตรวจสอบ หากพบว่าการขอบเขตการดำเนินงานจะต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อน หรือไม่สามารถดำเนินการได้ในชั้นของการจัดบันทึกความเข้าใจ กองกฎหมายจะเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของส่วนงานและหน่วยงานที่เป็นเจ้าของโครงการ ซึ่งช่วยให้การกำหนดขอบเขตการดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และป้องกันการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ ดังนั้น การกำหนดขอบเขตการดำเนินงานนอกจากจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แล้ว ยังต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

ส่วนปัญหาด้านการนำบันทึกความเข้าใจไปปฏิบัตินั้น โดยส่วนมากจะเป็นเรื่องการบริหารจัดการให้บันทึกความเข้าใจมีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม มีกลไกขับเคลื่อนและการมอบหมายผู้รับผิดชอบให้ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจนในการขับเคลื่อนและติดตามความคืบหน้าและผลการดำเนินงานอย่างเป็นทางการ มีการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่ป็นหัวหน้าโครงการได้ทำการสื่อสารถึงเจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และรายละเอียดของบันทึกความเข้าใจไปยังบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจทั้งหมด สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนความร่วมมือตามบันทึกความเข้าใจให้บรรลุเป้าหมาย มีการวางแผนการปฏิบัติงานและจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ มีระเบียบกฎหมายภายในองค์กรที่ออกแบบมาเพื่อรองรับการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจมากกว่าจะเป็นอุปสรรค รวมถึงมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนร่วมกัน และมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจโดยตรง เพื่อทำหน้าที่กำกับติดตามและประเมินผล จัดเก็บข้อมูล รวมถึงทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการร่าง การเจรจา การจัดสรรผลประโยชน์ การดำเนินงานภายหลังการลงนาม ซึ่งหากข้อมูลทุกอย่างรวมอยู่ที่เดียวกัน ย่อมสามารถนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำบันทึกความเข้าใจหรือเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งหากทุกฝ่ายสามารถบริหารจัดการโดยดำเนินการตามกระบวนการข้างต้น ย่อมลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการนำบันทึกความเข้าใจไปปฏิบัติได้

สำหรับมหาวิทยาลัยขอนแก่นแล้ว กรณีการจัดทำบันทึกความเข้าใจทางวิชาการ ได้กำหนดรูปแบบบันทึกความเข้าใจสำหรับเป็นตัวอย่างให้ส่วนงานและหน่วยงานสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำบันทึกความเข้าใจกับหน่วยงานภายนอกได้ โดยมีรายละเอียดตามบันทึก ที่ อว 660101.23/ว 53 ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2567 เรื่อง แจ้งเวียนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอลงนามหรือขอรับมอบอำนาจเพื่อลงนามในความร่วมมือทางวิชาการกับภาคเอกชนหรือหน่วยงานภายนอก แต่ไม่ได้เป็นการบังคับว่าจะต้องใช้ตามแบบที่กำหนดเสมอไป หากคู่ความร่วมมือต้องการกำหนดรายละเอียดหรือสาระสำคัญให้แตกต่างออกไปก็สามารถทำได้ หรือจะใช้บันทึกความเข้าใจตามแบบของคู่ความร่วมมืออีกฝ่ายหนึ่งก็ได้ แต่ขอให้วัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานของบันทึกความเข้าใจสอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558

5.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหา

(1) มหาวิทยาลัยควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้องในการกระบวนการจัดทำบันทึกความเข้าใจถึงความมุ่งหมายที่แท้จริงของการจัดทำบันทึกความเข้าใจ การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานต้องกำหนดอย่างไร ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 เป็นไปตามอำนาจหน้าที่และพันธกิจของส่วนงานหรือหน่วยงาน และเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) จัดทำโครงการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดบันทึกความเข้าใจในลักษณะต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงความเสี่ยงและข้อควรระวังที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ และสร้างการรับรู้ การเข้าใจถึงความสำคัญและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนความร่วมมือตามบันทึกความเข้าใจให้บรรลุเป้าหมาย

(3) ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจโดยตรง เพื่อทำหน้าที่กำกับติดตามและประเมินผล จัดเก็บข้อมูล รวมถึงทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการร่างการเจรจา การจัดสรรผลประโยชน์ การดำเนินงานภายหลังการลงนาม ซึ่งหากข้อมูลทุกอย่างรวมอยู่ที่เดียวกันย่อมสามารถนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำบันทึกความเข้าใจหรือเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานกำกับติดตามการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ ควรเป็นดังนี้

(3.1) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนในระยะก่อนลงนาม โดยให้คำแนะนำในการร่างบันทึกความเข้าใจที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกประเด็น ไม่ทำให้มหาวิทยาลัยเสียเปรียบ และเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้คำปรึกษาด้านการเจรจา เพื่อให้มหาวิทยาลัยได้รับผลประโยชน์สูงสุด และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่ความร่วมมือ การช่วยประเมินศักยภาพ ความน่าเชื่อถือของคู่ความร่วมมือ และให้คำแนะนำในการกำหนดและจัดสรรผลประโยชน์ที่ชัดเจนและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย รวมถึงการวางแผนด้านงบประมาณและทรัพยากร

(3.2) การกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และวิธีการติดตามผลที่ชัดเจนสำหรับบันทึกความเข้าใจลักษณะต่างๆ ติดตามการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าทุกฝ่ายปฏิบัติตามข้อตกลงและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

(3.3) ประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจว่าได้สร้างคุณค่าและประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัย คู่ความร่วมมือ สังคม และประเทศชาติ ตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้หรือไม่ ค้นหาปัญหา อุปสรรค และความท้าทายที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานและเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อมหาวิทยาลัย ส่วนงานหรือหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบบันทึกความเข้าใจ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและผลการประเมินเป็นระยะๆ เพื่อนำเสนอผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง

(3.4) การบริหารจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ โดยจัดเก็บข้อมูลส่วนกลาง เป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บข้อมูลบันทึกความเข้าใจทั้งหมดอย่างเป็นระบบ ทั้งฉบับร่าง ฉบับจริง เอกสารแนบ รายงานการประชุม และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้ใช้งานง่าย ค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์แนวโน้ม ประเภทของความร่วมมือ ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจประสบความสำเร็จ และปัจจัยที่ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดทำบันทึกความเข้าใจและการดำเนินงานในอนาคต

(3.5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย และระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานภายนอกไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างโอกาสใหม่ๆ ในการขยายผลความสำเร็จจากความร่วมมือตามบันทึกความเข้าใจ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และบทเรียนจากการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจ

บรรณานุกรม

- กองกฎหมาย มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2568). แนวทางการตรวจร่างบันทึกความเข้าใจทางวิชาการ. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://law.office.nu.ac.th/wp-content/uploads/2025/01/Law-nu-MOU.pdf>
- คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (ม.ป.ป.). คู่มือการจัดทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ MOA. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก https://secretary-science.mju.ac.th/goverment/25570522101243_science_secretary/Doc_25661002155615_182696.pdf
- คณพศ เพื่องฟู. (ม.ป.ป.). MOU และ MOA สองคำที่ใช้สับสน. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://science.mahidol.ac.th/IC/info/MOU-MOA.pdf>
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2564, 8 เมษายน). ข้อบังคับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วย การร่วมลงทุนกับ เอกชนหรือหน่วยงานภายนอก พ.ศ. 2564. _____ . (2564, 6 พฤษภาคม). ข้อบังคับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วย การร่วมลงทุนกับเอกชนหรือ หน่วยงานภายนอก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564. _____ . (2563, 1 กรกฎาคม) ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหาร พัสดุ เพื่อการวิจัยและพัฒนา และเพื่อให้บริการทางวิชาการ พ.ศ. 2563.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2562). คู่มือการจัดทำและการตรวจสัญญา. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://law.kmutnb.ac.th/wp-content/uploads/2022/06/คู่มือการจัดทำและการตรวจสัญญา.pdf>
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2566). แนวปฏิบัติการจัดทำความร่วมมือทางวิชาการกับ หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาต่างประเทศ. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://inter.offpre.rmutp.ac.th/wp-content/uploads/2023/06/แนวการจัดทำ-MOU-MOA-.pdf>
- มหาวิทยาลัยพายัพ. (2565). ประกาศสภามหาวิทยาลัยพายัพ เรื่อง แนวทางปฏิบัติ/การบริหารจัดการ การจัดทำความร่วมมือทางวิชาการ หรือความร่วมมืออื่น (MOU/MOA Management) ของมหาวิทยาลัยพายัพ ประกาศ ณ วันที่ 19 กันยายน 2565. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก https://legal.payap.ac.th/home/uploads/userfiles/32_.pdf

- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2562). **แนวปฏิบัติในการจัดทำความตกลงร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับ สถาบันการศึกษา/หน่วยงานภายในและต่างประเทศ.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก https://iroffice.msu.ac.th/th/files/mou/2562/mou_2562_f11.pdf
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/024/13.PDF>
- _____. (2562). **พระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17084382.pdf>
- _____. (2562). **พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2558/A/066/25.PDF>
- สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม. (2562). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://jla.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/112/iid/121227>
- สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน). (2566). **คู่มือการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือด้านวิชาการ กับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://backend.ha.or.th/fileupload/DOCUMENT/00173/d225f019-1cb3-4d7e-987d-b2ddf2410f0f.pdf>
- สำนักกฎหมายและนิติการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2567). **การตรวจร่างบันทึกข้อตกลง MOU/MOA.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://clla.chula.ac.th/Poptopic/Detail/PT13QjlyTjd6RjQyQmRnaFN5L01YRk5H>
- องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). **คู่มือมาตรฐานการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างองค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์กับหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ.** [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก https://www.zoothailand.org/download/article/article_20210612122755.pdf

ภาคผนวก

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานอธิการบดี กองกฎหมาย โทร. ๕๐๔๖๑

ที่ อว ๖๖๐๑๐๑.๒๓/ว๕๓

วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง แจ้งแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอขอลงนามหรือขอรับมอบอำนาจเพื่อลงนามในความร่วมมือทางวิชาการกับภาคเอกชนหรือหน่วยงานภายนอก

เรียน คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน สำนัก ศูนย์

ตามที่ฝ่ายกฎหมายและสื่อสารองค์กรได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยให้พิจารณา กลั่นกรองการเสนอขอลงนามหรือขอรับมอบอำนาจเพื่อลงนามในความร่วมมือทางวิชาการกับภาคเอกชนหรือหน่วยงานภายนอก ซึ่งปัจจุบันคณะหรือส่วนงานหรือบุคลากรสังกัดคณะหรือส่วนงานได้มีการเสนอขออนุมัติหรือขอมอบอำนาจต่ออธิการบดีเพื่อพิจารณาขอลงนามหรือพิจารณาขอรับมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนงานเป็นผู้ลงนามในความร่วมมือทางวิชาการเป็นจำนวนมาก นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ฝ่ายกฎหมายและสื่อสารองค์กรจึงขอให้คณะหรือส่วนงานที่มีความประสงค์จะทำความร่วมมือทางวิชาการกับภาคเอกชนหรือหน่วยงานภายนอกปฏิบัติตามขั้นตอนและรายละเอียดตามเอกสารแนบท้ายบันทึกนี้ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานโปรดระบุช่องทางการติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ของผู้ประสานงานมาพร้อมด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นางนัฐสมล ธนกุลรังษะดี)

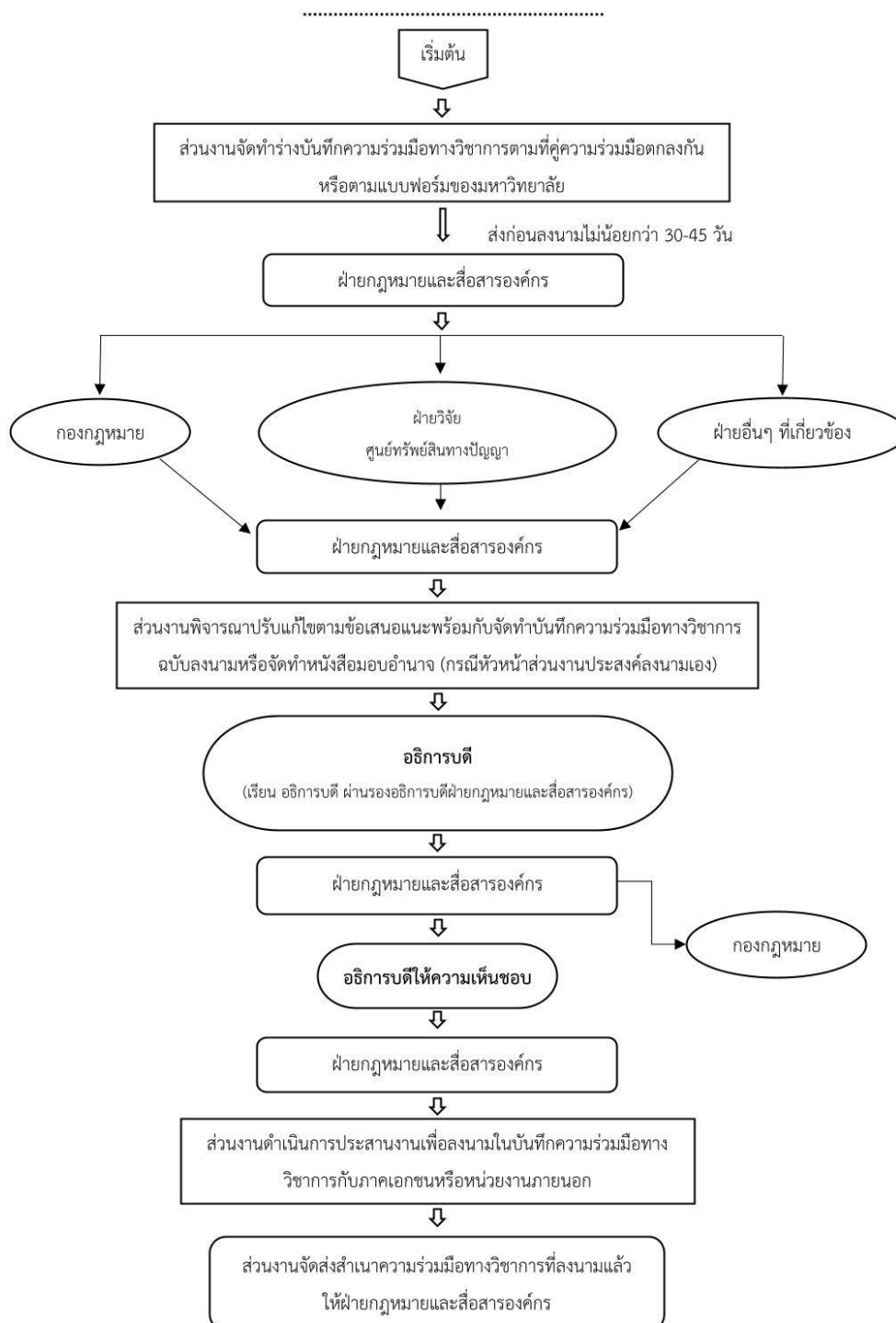
รองอธิการบดีฝ่ายกฎหมายและสื่อสารองค์กร

๐ ขั้นตอนการทำความร่วมมือทางวิชาการ

๐ แบบฟอร์มบันทึกความเข้าใจ (MOU)

๐ แบบฟอร์มบันทึกข้อตกลง (MOA)

**ขั้นตอนการทำความร่วมมือทางวิชาการ
ระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับภาคเอกชนหรือหน่วยงานภายนอก**

ตัวอย่างบันทึกความเข้าใจ/MOU ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

บันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ

ระหว่าง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กับ

...(ชื่อองค์กรภาครัฐหรือเอกชน)...

บันทึกความเข้าใจนี้ทำขึ้น ณ เมื่อวันที่ เดือน..... พ.ศ. ระหว่าง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดย.....ตำแหน่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่/..... เรื่อง
ลงวันที่ ... เดือน..... พ.ศ. (หรือตำแหน่ง.....
ผู้รับมอบอำนาจจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามหนังสือมอบอำนาจ ที่ อว 66.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.) แนบท้ายบันทึกความเข้าใจ ซึ่งต่อไปในบันทึกความเข้าใจนี้
เรียกว่า “มหาวิทยาลัย หรือชื่อคณะ/ส่วนงาน/หน่วยงาน หรือชื่อย่อ” ฝ่ายหนึ่ง กับ
(ชื่อองค์กรภาครัฐ หรือเอกชน ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....) โดย.....
ตำแหน่ง.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล ตามคำสั่ง...../.....
ลงวันที่ (หรือตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล สำนักงาน
ทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัด กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ออกให้ ณ วันที่
เดือน..... พ.ศ. หรือผู้รับมอบอำนาจจาก..... ตามหนังสือมอบอำนาจ ฉบับลงวันที่
..... หรือคำสั่ง ลงวันที่.....) แนบท้ายบันทึกความเข้าใจ ซึ่งต่อไปใน
บันทึกความเข้าใจนี้ เรียกว่า “...(ชื่อ หรือชื่อย่อ)...” อีกฝ่ายหนึ่ง
ทั้งสองฝ่ายตกลงทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการ โดยมีเจตนารมณ์และรายละเอียด
ดังนี้

ข้อ 1 วัตถุประสงค์ความร่วมมือ

- 1.1
- 1.2

ข้อ 2 แนวทางความร่วมมือ

2.1 มหาวิทยาลัย (หรือชื่อคณะ/ส่วนงาน/หน่วยงาน หรือชื่อย่อ) จะสนับสนุนงานด้าน
วิชาการแก่ (ชื่อ หรือชื่อย่อองค์กรภาครัฐหรือเอกชน) ดังนี้

- (1)
- (2)
- (3)

2

2.2 (ชื่อ หรือชื่อย่อองค์กรภาครัฐหรือเอกชน) จะสนับสนุนงานด้านวิชาการแก่มหาวิทยาลัย (หรือชื่อคณะ/ส่วนงาน/หน่วยงาน หรือชื่อย่อ) ดังนี้

- (1)
- (2)
- (3).....

ข้อ 3 กำหนดระยะเวลาความร่วมมือ

บันทึกความเข้าใจนี้มีกำหนดระยะเวลา (.....) ปี นับตั้งวันที่ทั้งสองฝ่ายลงนามเป็นต้นไป (หรือนับตั้งแต่วันที่ เดือน พ.ศ. ถึงวันที่ เดือน พ.ศ.)

การขยายระยะเวลาให้กระทำได้ตามความเหมาะสมโดยความเห็นชอบของทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายที่ขอขยายระยะเวลาจะต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังอีกฝ่ายภายใน 90 วัน ก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามบันทึกความเข้าใจนี้

ข้อ 4 การดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจ

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจนี้ ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันกำหนดรายละเอียดของโครงการหรือกิจกรรม สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ผลงานวิจัย (ถ้ามี) และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรณีไป โดยทำเป็นหนังสือ สอดคล้องกับกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย

ข้อ 5 การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกความเข้าใจ

การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกความเข้าใจ ให้กระทำได้โดยความเห็นชอบของทั้งสองฝ่าย โดยทำเป็นบันทึกความเข้าใจเพิ่มเติม ลงนามโดยผู้มีอำนาจหรือได้รับมอบอำนาจของทั้งสองฝ่ายและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกความเข้าใจนี้

ข้อ 6 การยกเลิกบันทึกความเข้าใจ

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้อาจสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

6.1 ทั้งสองฝ่ายตกลงกันเป็นหนังสือเพื่อยกเลิกการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจนี้

6.2 ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิกการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจนี้ โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 90 วัน

3

การสิ้นสุดลงของบันทึกความเข้าใจไม่ว่ากรณีใด ๆ ไม่มีผลเป็นการยกเลิกโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้ว หรือที่อยู่ระหว่างดำเนินการภายใต้บันทึกความเข้าใจนี้ โดยให้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ แต่ละฝ่ายมีสิทธิดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปได้ หรือร่วมมือกับหน่วยงาน หรือบุคคลอื่น โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ในส่วนของตน แต่ต้องไม่เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ข้อ 7 การบอกกล่าว

บรรดาคำบอกกล่าว การให้ความยินยอม หรือความเห็นชอบใด ๆ ตามบันทึกความเข้าใจนี้ ต้องทำเป็นหนังสือ และจะถือว่าได้ส่งให้แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยชอบ หากได้จัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังที่อยู่ของอีกฝ่ายหนึ่งตามที่ระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจนี้

.....(ระบุตำแหน่ง)..... มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เลขที่ 123 หมู่ 16 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40002

.....(ระบุตำแหน่ง)..... (ชื่อองค์กรภาครัฐหรือเอกชน)...

เลขที่

บันทึกความเข้าใจนี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว เห็นว่าตรงตามเจตนารมณ์ทุกประการ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานและประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และต่างฝ่ายต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(ชื่อองค์กรภาครัฐหรือเอกชน)

ลงชื่อ
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ตัวอย่างบันทึกข้อตกลง/MOA ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ โครงการ “.....”

ระหว่าง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น กับ ...(ชื่อองค์กรภาครัฐหรือเอกชน)...

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้น ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. 256.... ระหว่าง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดย ตำแหน่ง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ เรื่อง
..... ลงวันที่ ... เดือน พ.ศ. (หรือ ตำแหน่ง
..... ผู้รับมอบอำนาจจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามหนังสือมอบอำนาจ ที่ อว
..... ลงวันที่ เดือน พ.ศ.) แปรท้ายบันทึกข้อตกลง ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้
เรียกว่า “มหาวิทยาลัย หรือชื่อคณะ/ส่วนงาน/หน่วยงาน หรือชื่อย่อ” ฝ่ายหนึ่ง กับ
...(ชื่อองค์กรภาครัฐหรือเอกชน)... โดย ตำแหน่ง ผู้มีอำนาจลงนาม
ผูกพันนิติบุคคล ตามคำสั่ง...../..... (หรือตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล สำนักงาน
ทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัด..... กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ออกให้ ณ วันที่
เดือน พ.ศ. หรือผู้รับมอบอำนาจจาก ตามหนังสือมอบอำนาจ ฉบับลงวันที่
..... หรือคำสั่ง ลงวันที่) แปรท้ายบันทึกข้อตกลง ซึ่งต่อไปใน
บันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า “...(ชื่อ หรือชื่อย่อ)...” อีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อ 1 หลักการและเหตุผลของความร่วมมือโดยสรุป

.....
.....
.....

ข้อ 2 วัตถุประสงค์

- (1)
- (2)
- (3)

ข้อ 3 หน้าที่ความรับผิดชอบของทั้งสองฝ่าย

3.1 หน้าที่ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย (หรือชื่อคณะ/ส่วนงาน/หน่วยงาน หรือชื่อย่อ)

- (1)
- (2)
- (3)

3.2 หน้าที่ความรับผิดชอบของ (ชื่อ หรือชื่อย่อ)

(1)

(2)

(3)

ข้อ 4 การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

(1) ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบันทึกข้อตกลงนี้ สอดคล้องกับข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือหลักเกณฑ์ของแต่ละฝ่าย

(2) บันทึกข้อตกลงนี้ถือเป็นข้อตกลงทั่วไป ในการดำเนินการขึ้นไป ทั้งสองฝ่ายเห็นสมควรให้ผู้แทนหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้แทนของทั้งสองฝ่ายเป็นผู้ประสานงานโครงการ ตกลงในรายละเอียดและขอบเขตการดำเนินงาน ค่าใช้จ่าย การใช้ทรัพยากร สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (ถ้ามี) และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรณี ๆ ไป โดยทำเป็นหนังสือ ลงนามโดยผู้มีอำนาจหรือได้รับมอบอำนาจของทั้งสองฝ่าย และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงนี้

ข้อ 5 ระยะเวลาบันทึกข้อตกลง

บันทึกข้อตกลงนี้มีกำหนดระยะเวลา ปี นับตั้งวันที่ทั้งสองฝ่ายลงนามเป็นต้นไป (หรือนับตั้งแต่วันที่ เดือน พ.ศ. ถึงวันที่ เดือน พ.ศ.)

การขยายระยะเวลาให้กระทำได้ตามความเหมาะสมโดยความเห็นชอบของทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายที่ขอขยายระยะเวลามีหนังสือบอกกล่าวไปยังอีกฝ่ายภายใน 90 วัน ก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามบันทึกข้อตกลงนี้

ข้อ 6 การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกข้อตกลง

การแก้ไขเพิ่มเติมบันทึกข้อตกลงนี้จะต้องได้รับความยินยอมจากทั้งสองฝ่าย โดยให้จัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงเพิ่มเติม ลงนามโดยผู้มีอำนาจหรือผู้ได้รับมอบอำนาจของทั้งสองฝ่าย และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงนี้

ข้อ 7 การยกเลิกบันทึกข้อตกลง

บันทึกข้อตกลงนี้อาจสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ทั้งสองฝ่ายตกลงกันเป็นหนังสือเพื่อยกเลิกการดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงนี้

(2) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิกการดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงนี้ โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 90 (เก้าสิบ) วัน

การสิ้นสุดลงของบันทึกข้อตกลงไม่ว่ากรณีใด ๆ ไม่มีผลเป็นการยกเลิกโครงการที่ดำเนินการไปแล้ว หรืออยู่ระหว่างดำเนินการภายใต้บันทึกข้อตกลงนี้ โดยให้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ แต่ละฝ่ายมีสิทธิดำเนินโครงการต่าง ๆ ต่อไปได้ หรือร่วมมือกับหน่วยงานหรือบุคคลอื่นโดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ในส่วนของตน แต่ต้องไม่เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ข้อ 8 สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

ทั้งสองฝ่ายตกลงว่าสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในเทคโนโลยี นวัตกรรม วิธีการทางเทคนิค วิทยาการความรู้ (Know how) ที่เกิดขึ้นก่อนทำบันทึกข้อตกลงนี้ และ/หรือได้พัฒนาขึ้นเองโดยปราศจากการเข้าถึงซึ่งข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่งระหว่างการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยภายใต้บันทึกข้อตกลงนี้ (สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่มีมาก่อน) ย่อมเป็นของฝ่ายนั้น ทั้งนี้ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความประสงค์จะใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่มีมาก่อนของอีกฝ่าย จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากฝ่ายที่เป็นเจ้าของสิทธินั้นก่อน

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นภายหลังการลงนามในบันทึกข้อตกลงนี้ ให้ทั้งสองฝ่ายร่วมกันกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและคำสั่งที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย

ข้อ 9 การรักษาความลับ

(1) “ข้อมูลที่เป็นความลับ” หมายความว่ารวมถึง ข้อมูลใด ๆ ของทั้งสองฝ่าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงการที่ได้เปิดเผยไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม หรือซึ่งได้รับทราบจากการเยี่ยมชมสถานที่ดำเนินการหรือโรงงาน ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงแค่ กระบวนการ ขั้นตอนวิธี โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (รหัสต้นฉบับ รหัสสุดท้าย โปรแกรมปฏิบัติการ และฐานข้อมูลที่ใช้เชื่อมต่อโปรแกรมคอมพิวเตอร์) แบบ ต้นแบบ ภาพวาด สูตร เทคนิค กระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ สูตรของผลิตภัณฑ์ ข้อมูลการตลาด ตัวอย่าง สารเคมี ความลับทางการค้า สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินทางปัญญาอื่นใด ข้อมูลลูกค้า ข้อมูลลูกจ้าง และข้อมูลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือวัตถุดิบภายใต้โครงการที่กำหนดไว้ในบันทึกข้อตกลง

(2) แต่ละฝ่ายตกลงว่าจะรักษาความลับซึ่งข้อมูลที่เป็นความลับไว้เป็นลำดับ โดยต้องไม่เปิดเผยเผยแพร่ หรือกระทำด้วยวิธีการใดให้บุคคลภายนอกได้ทราบข้อมูลที่เป็นความลับดังกล่าวซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลที่เป็นความลับนั้น และหากมีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับแก่บุคลากร ที่ปรึกษา และ/หรือบุคคลภายนอก ฝ่ายที่เปิดเผยต้องดำเนินการให้บุคคลเหล่านั้นต้องผูกพันในการรักษาความลับของข้อมูลที่เป็นความลับนั้นด้วย ทั้งนี้ ฝ่ายที่เปิดเผยต้องดำเนินการให้บุคคลเหล่านั้นต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลที่เป็นความลับนั้น

(3) การรักษาความลับตามข้อ 9 (2) ให้มีผลต่อไปแม้บันทึกข้อตกลงนี้สิ้นสุดลง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลที่เป็นความลับนั้นก่อน

ข้อ 9 การอ้างอิง การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

การอ้างอิง การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องตามบันทึกข้อตกลงนี้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีความเชื่อมโยงหรือมีผลกระทบกับอีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก่อน ทั้งนี้ มข. สามารถตีพิมพ์ผลงานวิชาการ (publication) ที่เกิดขึ้นภายใต้บันทึกข้อตกลงนี้ได้ อย่างอิสระ โดยให้อ้างถึงความร่วมมือระหว่างกัน

ในบันทึกข้อตกลงนี้ “ข้อมูล” หมายถึง สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้ข้อความ เรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือสิ่งใด ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะจัดทำไว้ในรูปแบบใด ๆ และให้หมายความรวมถึงสูตร รูปแบบ งานที่ได้รวบรวมประกอบขึ้น โปรแกรม วิธีการ เทคนิค หรือกรรมวิธีด้วย

ข้อ 10 การบอกกล่าว

บรรดาคำบอกกล่าวหรือการให้ความยินยอมหรือความเห็นชอบใด ๆ ตามบันทึกข้อตกลงนี้ ต้องทำเป็นหนังสือและจะถือว่าได้ส่งไปโดยชอบแล้ว หากได้จัดส่งโดยทางหนึ่งทางใดดังต่อไปนี้

(1) ส่งมอบโดยบุคคลแก่ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายของแต่ละฝ่าย

(2) ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังชื่อและที่อยู่ของแต่ละฝ่ายตามที่ระบุไว้ต่อไปนี้ หรือที่อยู่แห่งใหม่ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มีหนังสือแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบแล้ว

.....(ระบุตำแหน่ง)..... มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เลขที่ 123 หมู่ 16 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

รหัสไปรษณีย์ 40002

.....(ระบุตำแหน่ง)..... ...(ชื่อองค์กรภาครัฐหรือเอกชน)...

เลขที่

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกันทุกประการ ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว เห็นว่าถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของทั้งสองฝ่ายแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(ชื่อองค์กรภาครัฐหรือเอกชน)

ลงชื่อ
(.....)

ลงชื่อ
(.....)

ลงชื่อพยาน
(.....)

ลงชื่อพยาน
(.....)

ประวัติผู้จัดทำผลงานเชิงวิเคราะห์

ชื่อ-สกุล

นายสุรพงศ์ ปัตลา

ตำแหน่ง

นิติกร ระดับปฏิบัติการ สังกัดกองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี
เลขที่ตำแหน่ง 6013

ประวัติส่วนตัว

เกิดเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2526
ภูมิลำเนา จังหวัดมุกดาหาร

ประวัติการศึกษา

นิติศาสตรบัณฑิต (นบ) มหาวิทยาลัยนเรศวร
ประกาศนียบัตรผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความ สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์
เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ประวัติการปฏิบัติงาน

1 เมษายน 2552 ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่งนิติกร ระดับ
ปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี
5 กุมภาพันธ์ 2562 ตัดโอนอัตราบุคลากรมาสังกัดกองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี